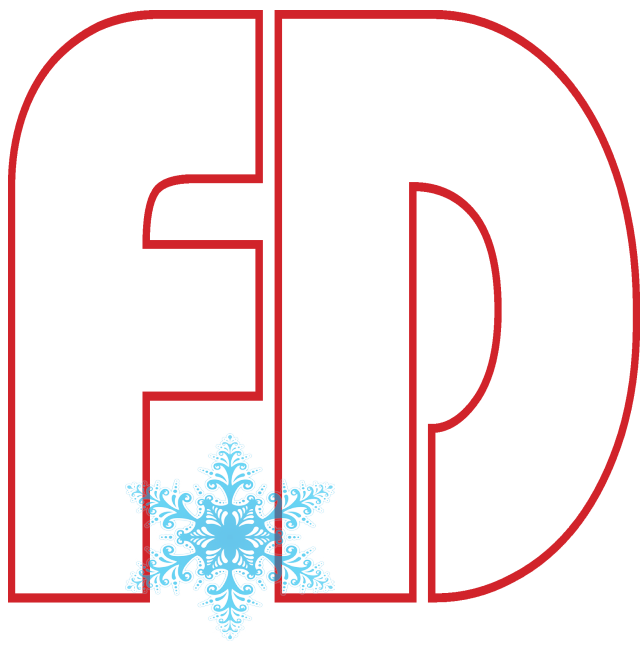

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

"STEUA CALITĂȚII"
Categorie AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

23 ianuarie, 2025
Nr. 3-4 (4509-4510)
Preț: 20 lei
Fondat: martie 1941
Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Eminescu e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită.

Nicolae IORGA, istoric și critic literar (1871-1940)

Acord liric

Costel ZĂGAN

O zi cât o poezie

Doamne, ninge eminescian
din cuvinte și din amintire,
ninge cum n-a nins de-un an
peste viața noastră cu iubire.

Din cuvinte și din amintire
Eminescu se-ntrupează iar.
O, năravul nostru din nefire
îl aruncă unii ca pe-un zar!

Eminescu se-ntrupează iar,
ninge cum n-a nins de-un an,
îngerii dau stelele cu var,
ninge, Doamne, eminescian!

Ning cuvinte, vai, și ning tăceri
din posteritate până ieri.

2025 - Anul Mihai Eminescu

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

DE CE Eminescu e considerat poet național și universal?

Bună ziua, dragă rubrică ORIZONT COGNITIV!
Anul 2025, la propunerea Academiei de Științe a Moldovei, a fost declarat de către Guvern „Anul Mihai Eminescu”. Aș dori să aflu răspunsul la o întrebare, care mă frământă în aceste zile de ianuarie: de ce Eminescu e considerat poet național și universal? Care sunt criteriile de apreciere a universalității unei opere literare?

Cristian PAVEL, elev
în clasa a VIII-a „B” la L.T. „Olimp”
s. Costești, r-nul Ialoveni

Într-adevăr, Eminescu este primul nostru poet național care a înălțat nu doar poezia, ci și întreaga literatură română, în ansamblu, pe piscurile valorilor universale. Prin opera sa, care ocupă un loc de cinste pe polița literaturii mondiale, spiritualitatea și cultura românească s-a arătat demnă de atenția altor popoare. Parafrazând o spusă ce aparține lui Eminescu însuși, el este „măsurariul civilizațiunii” neamului nostru, semnul cert al europenismului unui popor format definitiv ca entitate culturală.

Prin Eminescu ne deosebim și, totodată, ne asemănăm tuturor seminiilor civilizate ale lumii. Ne deosebim, deoarece Eminescu este un poet profund național, care a pus la temelia operei sale piatra nestemată a neamului nostru milenar – folclorul. Dar tot prin Eminescu ne înrudim cu celelalte popoare, pentru

că opera sa, zămislită în timpul și spațiul pe care le exprimă, a ieșit din limitele epocii sale și ale țării unde a luat ființă, devenind o valoare estetică general-umană. În aceasta și rezidă esența universalității unui poet național. Eminescu izbutește un lucru paradoxal: să-i placă omului simplu, grație concepției de sorginte folclorică și, în același timp, să-l emoționeze pe omul rafinat prin forma poetică originală și conținutul profund filosofic ale operei sale. Astfel, Eminescu este un poet național, pentru că și-a conceput opera pur românește, a creat în limba română, dându-i acestei limbi niște scilipiri nebănuite.

Dar el este, totodată, și un poet universal, căci, fiind tradus în limbile a zeci de popoare, este savurat deopotrivă și de francezi, și de germani, și de englezi, și de spanioli, și de japonezi, și de indieni, și de turci, și de bulgari, și de ruși, și de chinezi... Și asta pentru că strunele sufletului eminescian au vibrat în poezie pe frecvența de rezonanță a spiritului uman universal. Iată de ce opera lui Eminescu o găsim în multe țări alături de cea a lui Goethe, Beranger, Novalis, Holderlin, Rimbaud, Schiller etc., poeți universali de epocă, clasiificați drept exponenți ai romantismului în literatura mondială. Totuși, probabil, pentru poeții de talia celor enumerați mai sus, inclusiv Eminescu, noțiunea de clasicism sau romantism își pierde orice sens. Ei, toți, au zămislit, pur și simplu, opere literare de valoare estetică perenă. Prin asta toți poeții geniali sunt mereu actuali și moderni, naționali și universali.

Ion ANTON

ABONAREA — 2025

La „Florile Dalbe”
vă puteți abona
oricând!

STIMAȚI PĂRINȚI
ȘI DIRIGINȚI DE CLASĂ,
„Florile Dalbe” înseamnă:

- Un colind pentru mintea și sufletul elevilor de la clasa a II-a până la clasa a XII-a, dar în special pentru cei din ciclul gimnazial;
- Un supliment considerabil la manualele școlare.

Nu mai stați pe gânduri! Consultați catalogul „Poșta Moldovei” și efectuați abonarea chiar azi! Veți primi revista cu începere din luna februarie.

Relații la tel.: 022-23-37-78;
022-23-41-95

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane
fizice și juridice:

3 luni — 120 lei
6 luni — 240 lei
10 luni — 400 lei

Următorul număr va apărea pe 6 februarie a.c.

2025 - Anul Mihai Eminescu

MOMENTUL
monumentelor perene (1)

Raportată la universul artistic al vremii, creația lui M. Eminescu (15 ianuarie 1850 – 15 iunie 1889), trecută prin mai multe perioade de acumulare de experiență lirică și epică de la debutul la *Convorbiri literare* cu „Venere și Madonă” din 1870 până la colaborarea la *Curierul de Iași* (1876) –, după ce anterior el activase la Biblioteca Centrală din Iași, apoi revizor școlar în județele Iași și Vaslui, unde desfășoară o amplă activitate de cronicar dramatic, nemaîntâlnită „înaintea lui”, pe care și-o întrerupe în urma unui incident legat de refuzul demn de a „împrumuta pana sau chiar numai semnătura sa pentru cauza unui politician local” (Tudor Vianu), apare unică prin profunzimea ei conceptuală și muzicală. De aci încolo, de la 1877, de la colaborarea la *Timpul* de la București, unde se transferă, până în 1883, când Eminescu publică poemul „Luceafărul” în *Almanahul României june* și când viața literară a poetului e în creștere. La sfârșitul lui decembrie al aceluiași an, îi apare întâia ediție a *Poeziilor*, îngrijită de Maiorescu, care va face epocă în cultura și civilizația română dintotdeauna. Revista de pe urmă *Fântâna Blânduziei*, conducerea căreia i-a fost încredințată în ultimii ani de viață. „Ce mesaj aducea poezia lui Eminescu?” se întreabă exegetul Tudor Vianu, într-o da un răspuns pe cât de cuprinzător ideatic și metaforic, pe atât de profund privind cultura, dimensiunea astrală a poetului, condiția lui perenă, și nu numai națională sau universală. „Poezia lui Eminescu, remarcă Tudor Vianu, așa cum a fost cunoscută de contemporani și urmași din ediția lui Maiorescu, completată cu bucățile introduse în edițiile succesive, se ridică pe substructura unei imense munci de laborator, pe care Eminescu însuși n-a dezvăluit-o niciodată. Cunoașterea treptată a manuscrisului eminescian, ajuns după îmbolnăvirea poetului în mâinile lui Maiorescu și predat de acesta Academiei Române, a adus revelația unui creator foarte laborios, urmărind uneori timp de ani aceeași idee poetică, făcând-o să treacă prin numeroase forme succesive, uneori părăsind-o, până la urmă.

Mai ales latura eliminată a producției eminesciene a fost prezentată cu scopul de a completa imaginea lui Eminescu, prin intensificarea trăsăturilor rămase mai puțin dezvoltate în fizionomia fixată de ediția maioresciană. Este netăgăduit meritul ultimului istoriograf G. Călinescu, de a fi pus într-o vie lumină pe acest Eminescu necunoscut și care n-a ținut el însuși să se dezvăluie. Eminescu manuscriselor este un Eminescu anterior lucrării sale de autocritică, prin urmare un Eminescu dinaintea momentului celui mai caracteristic al actului său poetic. Știm prea bine că, după părerile psihologismului modern, omul spontan ar fi mai autentic decât omul reflexiv și că însemnarea caducă a celui dintâi ar avea o valoare documentară mai mare decât opera încheată și definitivă, fructul copt al tuturor puterilor sale sufletești, culminând în funcțiile conștiinței active și clare. Împotriva acelei păreri foarte des reprezentată astăzi, noi socotim însă că oamenii și poeții devin cu totul, ei înșiși, în expresia ultimă și cea mai înaltă a vieții lor conștiente. Interesantă și la obiect, profundă și îndreptățită din interior este și opinia criticului privind teatrul eminescian: „Multă vreme, subliniază T. Vianu, mai cu seamă la începuturile sale, Eminescu a nutrit gândul de a scrie teatru. Fostul însoțitor al trupelor lui Iorgu Caragiale și Pascaly, spectatorul entuziast al teatrelor vieneze, cronicarul dramatic al *Curierului de Iași* se simțea chemat să îmbogățească scena noastră cu drame istorice și moderne în versuri și în proză, în stilul poetic al romanticilor și în dialog realist. Dar din toate aceste încercări, abia câteva momente lirice, prelucrate și introduse în alte configurații, au trecut în opera publicată de poetul însuși. Din drama istorică „Bogdan-Drăgoș”, una din tiradele lui Bogdan reappare în câteva din versurile „Scrisorii a IV-a”; cântecul Anei revine aidoma în bucata „Peste vârfuri”; o vorbire a lui Bogdan către Ana dă unele din versurile bucății „Atât de fragedă”. Din fragmentele dramei istorice „Mira”, în care eroul principal este când Mihai Viteazul, când Ștefăniță-vodă, se desprind cu modificări unele din versurile poemei „Mortua est”, fragment dramatic și al „Melancoliei”. În alt fragment dramatic, „Cel din urmă Mușatin”, Petru Rareș evocă amintirea iubitei sale Maria cu versuri care au devenit mai târziu „Din valurile vremii”. Începutul poemului dramatic „Mureșan” alcătuiește în ediția lui Maiorescu bucata „Se bate miezul nopții”.

Tudor PALLADI

EVENIMENT

Eminescu în cântec:

Anul 2025 este dedicat geniului poeziei române Mihai Eminescu. Cinstirea marelui poet național a început pe 15 ianuarie, când sărbătorim ziua de naștere a lui Mihai Eminescu, devenită și Ziua Culturii Naționale.

Un spectacol deosebit, plin de emoție și talent, a marcat omagierea „poetului nepereche” la Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Aici și-a deschis larg ușile Salonul Muzical Junior, având genericul „Eminescu în cântec: vocile copiilor”. Micii artiști i-au pășit pragul însoțiți de părinți, rude, prieteni. Au avut un alai atât de numeros încât abia de au ajuns locuri pentru toată lumea.

În deschidere, au oferit un recital muzical surorile Diana Văluță și Veronica Văluță-Bantaș. Îndrăgita melodie pe versuri eminesciene „Pe lângă plopii fără soț” a fost pe buzele tuturor, astfel încât chiar de la început au cântat cu drag și mic, și mare. Aceasta le-a dat curaj tinerilor muzicieni care frecventează cursurile Music School să evolueze în continuare.

Întâlniri

LIANT ÎNTRE

Recent, elevii de la Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din Chișinău l-au avut ca oaspete de onoare pe artistul plastic, sculptorul Eugen Petri din România. L-am invitat pe maestru la un dialog cu elevii, în cadrul orei de istorie a artelor.

Eugen și Gabriela PETRI în dialog cu elevii

Eugen PETRI, plin de umor și simț ironic, s-a simțit confortabil în sala de clasă, răspundând, chiar de la bun început, căldură și emoții frumoase. Dumnealui ne-a prezentat-o pe soția sa, Gabriela PETRI, ambii artiști cu o vastă experiență de viață. A început discuția ca un adevărat povestitor, relatându-ne despre abilitățile și practica profesională pe care le-a acumulat de-a lungul anilor.

– Cum ia naștere o sculptură? a întrebat retoric invitatul.

Pe o notă lejeră, el a explicat că totul pornește de la o idee care trebuie transpusă în opera plastică. Apoi artistul alege materialul și urmează multă muncă. Taberele de creație, așa le numește maestrul, sunt atelierelor de lucru ce reunesc mai mulți artiști muncind asupra unei sculpturi monumentale înalte până la 16 metri.

Elevii au urmărit cu mult interes prezentarea sculpturilor de la expozițiile sale de anvergură. „Petri and Friends” este unul din cele mai recente proiecte, în cadrul căruia figurează și lucrările primite în dar de la bunii săi prieteni.

– Cum creați aceste forme minunate? au fost curioși elevii.

Unui om de artă îi face o deosebită plăcere să povestească despre actul de

CULTURAL

A urmat un program variat de creații vocale și instrumentale în interpretarea copiilor. Deoarece sărbătorile de iarnă se îngemănează cu ziua de 15 ianuarie, micii artiști au pregătit și o desagă de colinde care de care mai frumoase. Frații Arsenie și Anastasia GOLÎBORODA au cântat în duet, cu multă sensibilitate „Iisus, bine ai venit!”, Cătălina URSU a interpretat la pian, iar Alexandra PERJU la vioară colinda „O, ce veste minunată!”, Pia ADAM, la vioară, „Steaua sus răsare”. Le-a urmat exemplul Eva BRAGUȚA, de cinci anișori, care a cântat cu voce sonoră și clară „Domn, Domn, să-nălțăm” și „Deschideți ușa, vin cu colinda”.

vocale copiilor

În aplauzele entuziaste ale publicului, micii artiști au reușit să îndeplinească în mod armonios versurile nemuritoare ale lui Eminescu și muzica. Surorile Monica și Melania BALAN, venite de la Hâncești, au interpretat cu voci suave „Somnoroase păsărele”, Iana RACILA, care frecventează cursul de canto, a fost aplaudată pentru „Colinde, colinde”.

Spectatorii au rămas vrăjiți de vocea și ținuta tinerei Nicoleta MORARU, care visează să devină vedetă internațională. Nicoleta a cântat îndrăgita melodie „Eminescu” din repertoriul Doinei și

al lui Ion Aldea-Teodorovici, pe care întreaga sală a intonat-o la unison. Loredana CIORAP a încântat publicul cu fermecătorul „Gramofon” de Eugen Doga. Loredana este laureată a Concursului internațional de Arte, la fel ca Evelina BACIU, Xenia GUȘANU (pian), Anastasia GOLÎBORODA (muzică populară). I-am admirat cu interpretări la pian și pe alți copii cărora le plac provocările muzicale: Kirill BOȚA, Ilinca SIVIROVEANU, Maxim GUȚAGA, Paula MATVEEV ș.a.

Sărbătoarea s-a derulat într-o atmosferă deosebit de caldă și inspirată. În fiecare interpretare și în fiecare notă muzicală s-a făcut simțită dragostea copiilor față de muzică. Drept dovadă vă aduc spuse-

le lui Tudor VASILICĂ, un copil de opt ani care studiază vioara:

– Vioara este un instrument divin. Când cânt la ea, simt cum mi se umple sufletul de liniște și bucurie!

A încununat spectacolul o surpriză plăcută – sosirea lui Moș Crăciun, care a împărțit diplome și daruri micilor artiști. Această sărbătoare minunată a fost nu doar o celebrare a zilei lui Eminescu, ci și o mărturie vie a talentului copiilor dornici să cunoască cultura interpretării muzicale.

Text și foto: Eudochia VERDEȘ

de suflet

CER ȘI PĂMÂNT

creație. Sculptorul Eugen Petri a venit bine pregătit în fața elevilor, cu scurte filmulețe în care se vede întreg procesul de prelucrare a pietrei, lutului, lemnului, sării și chiar gheței.

Sculpturile „Împachetarea golului”, „Presa globalizării”, „Scaunele îngerilor”, „Ferecătura” sunt doar câteva exemple de lucrări care demonstrează forță și simbolism, reflectând complexitatea și contradicțiile societății contemporane, dar și relația omului cu propriile sale limite și aspirații. „Arta sculpturală devine un liant între cer și pământ”, spune Eugen Petri.

O întrebare pentru maestrul...

În discuția cu artistul au fost foarte activi toți elevii. Printre cei care s-au evidențiat cu între-

bări ce denotă interes față de arta maestrului pot fi menționați Sofia TOMA, Melania BUZU, Dimitri CHIRILOV, Gabriela BARBA, Melisa OSOLIANU ș.a.

Cu mare drag, copiii le-au mulțumit acestor oaspeți extraordinari. Am făcut poze împreună, iar elevii au dorit să păstreze o amintire vie sub formă de autograf, ca semn al întâlnirii ce le-a marcat sufletul.

Virginia MIREANU,
profesoară de
educație plastică
la Liceul Teoretic
„Onisifor Ghibu”

mun. Chișinău

Ascultând cu mult interes...

Lumina spiritului

MAXIME ȘI CUGETĂRI
de Mihai Eminescu

- Sărac e cel ce se simte sărac, căruia îi trebuie neapărat mai mult decât are.
- O gândire este un act, un cutremur al nervilor. Cu cât nervii se cutremură mai bine, mai liber, cu atât cugetarea e mai clară.
- Menirea vieții tale e să te cauți pe tine însuși.
- Dumnezeu nu e în cer, nu-i pe pământ; Dumnezeu e în inima noastră.
- Atingerea absolutului e fericirea supremă, iubirea împlinită e doar o treaptă spre fericire.
- Fiecare lucru poartă în sine însuși măsura sa.
- Fiecare frumusețe este cristalizarea suferințelor universului.
- Dacă nu pricepem ceva, să zicem mai bine că nu pricepem decât să-i dăm o explicație falsă.
- Toată lumea crede în dragoste, însă unii se întreabă dacă ea există cu adevărat.
- Câți oameni sunt într-un singur om? Tot atâtea câte stele sunt cuprinse într-o picătură de rouă sub cerul cel limpede al nopții.

Leo BUTNARU

LEO-LOGISME

- La banala, dar încă agățătoarea întrebare ce carte mi-ar fi plăcut să iau cu mine, de m-aș fi retras pe o insulă a singurătății (să nu-i zic, totuși, pustie), aș răspunde că mi-ar fi plăcut să scriu eu o carte despre cărțile la care țin mult.
- După stilul și alte particularități ale textului, îmi dau seama că bietul critic și-a încropit recenzia după ce și-a revenit din preinfarctul cauzat chiar de cartea despre care a scris.
- De mai multă vreme, deja jurnaliștii nu mai pun una din cele mai dificile întrebări: „Ce carte citiți în prezent?”
- Trebuie să înveți a citi, pentru ca să citești ca să înveți.
- Nu citi din mers, poți trece pe lângă viață.
- După Ureche, cronicarul, e cu totul alt lucru decât vorbitul după ureche a celui care nu l-a citit pe Ureche.
- Simplu și adevărat: durata unui punct e mai mică decât durata unei virgule, iar decât durata acestora – mai mari duratele semnului exclamării și întrebării. În fond, acestea sunt momente/nuanțe care țin de stilul, dar mai ales de ritmul scrisului, cititului.

(Va urma)

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Nr. 2 (2213)

UN COLIND pentru cei dragi

Steaua sus răsare...Colindători: clasa a IV-a „E”

Sărbătorile de iarnă au poposit la elevii de la Școala Primară „Pas cu Pas” din capitală, aducându-le multă bucurie și voie bună. Aici, frumoasele tradiții populare sunt respectate de mic și mare. Colindele cu steaua, urăturile, dansul caprei se auzau în acele zile pretutindeni, creând o atmosferă plină de farmec și magie. Copiii le-au urât colegilor și învățătorilor sănătate, belșug, pace, viață lungă și bunăstare.

Este îmbucurător că, deși copiii locuiesc în oraș, au acumulat experiențe în ale colindatului. Ei au mărturisit cu emoție cum își petrec sărbătorile:

— Eu îmi colind părinții și vecinii...

— Merg din bloc în bloc, cu prietenii din curte...

— De Crăciun, ies din casă, bat la geam și-mi colind părinții...

— Eu merg la rudele de la țară, toate locuiesc într-o mahala, și-i colind, merg și la nași...

Învățătorii le sunt recunoscători părinților care promovează valorile neamului nostru, cultivându-le copiilor dragostea pentru moștenirea spirituală lăsată de strămoși, respectul, grija față de semenii lor, caritatea și recunoștința.

INELUȘ

Primiți Capra? Întrebă elevii dintr-a IV-a „V”

Glume

— Dacă azi ești cuminte, mâine mergem la cinema.
— Nu s-ar putea să ne ducem azi la cinema, iar mâine să fiu cuminte?

* * *

Ionuț:

— Mămico, cine e mai mare de ani: eu sau motanul?

— Tu, dar de ce mă întrebi?

— Pentru că nu înțeleg de ce el are mustăți, iar eu, nu?

* * *

— Cum crezi, de ce broaștele orăcăiesc numai seara?

— Pentru că atunci dorm cocostârcii.

Alexandru DOGA

GHICITORI

DIN PRAGUL IERNII

Fulgii puhavi ce-au căzut

Peste noapte în ogradă

Pân-la ziuă au țesut

Un covor alb de.....

(zăpadă)

Fără ac și fără țeapă,

Obrăjorii ți-i înțepă.

(gerul)

Sunt ghimpos ca un arici,

Dar li-s drag la toți cei mici.

(bradul)

Zbor ca fulgerul la vale,

Iar la deal – doar în spinare.

(săniuța)

DIN CARTEA IERNII

Claudia PARTOLE

Umblă larna prin oraș,
Zgribulită, -nfofolită,
Nu-i ajunge nu știu ce
Ca să fie fericită.

N-are lemne pentru foc?!
Nimeni nu o ia în casă!
De-asta-i tristă și urâtă,
Ca o fată mofturoasă...

Știu ce-ar face-o fericită!
Dacă ar primi din cer
Haină albă de mireasă
Și-ar peți-o prințul Ger...

Paza bună trece primejdia rea

Soba din căsuța lui BOLD

E iarnă și Bold tremură de frig în căsuța sa.

— Hai să facem o plită și o sobă, i-a propus prietena lui, pisica Fifi. Vei face focul și îți va fi cald. Eu voi dormi pe sobă, iar tu vei pregăti mâncare pe plită.

Au adus cărămizi, au făcut mortar și, spre seară, plita și soba au fost gata. Au aprins focul și în căsuță s-a făcut cald.

— Ah, ce plăcere! a miorlăit Fifi, întinzându-se, leneșă, pe sobă. Ar fi bine să bem și un ceai din plante, dar, fii atent, Bold, să nu te atingi de plită, fiindcă este foarte fierbinte și te poți frige.

— Fii pe pace, Fifi. Voi lua ceainicul de pe plită cu o mânășă specială. M-a învățat bunica. Iar eu sunt cățel cuminte și o ascult în toate.

— Mai e necesar, Bold, să cunoști niște reguli de protecție anti-incendiară, l-a atenționat Fifi, și anume: să ții în permanență ușița de la plită închisă, ca să nu cadă vreun tăciune pe dușumea; nu e voie să usuci sau să întinzi pe sobă rufe sau alte materiale ușor inflamabile. Și nu uita să stingi focul în plită înainte de a pleca de acasă.

Desen: Cristina COVRIG

— Ai dreptate, Fifi, i-a răspuns Bold. Asta mă va proteja de un eventual incendiu, doar căsuța mea este din lemn.

— Să mai știi, Bold, că se cuvine să ai în casă și un stingător sau o găleată cu apă lângă plită. Doar știi proverbul: „Paza bună trece primejdia rea”. Și ultima avertizare: nu închide niciodată cahla la sobă – poți avea o intoxicație cu urmări grave, a încheiat Fifi.

Victor ZEPCA, medic

Dragi învățecuşi, recomandările pisicuței Fifi sunt valabile pentru toți acei care își încălzesc casele cu sobe. Memorați-le și urmați-le.

EȘTI IȘTEȚ?

Găsește ciobul potrivit și ajută-l pe vrăjitoare să refacă sfera spartă. Trimite răspunsul la redacție și participă la un nou concurs, cu premii la sfârșit de an.

ÎN MEMORIAM: Ion CIOCANU – 85 de ani

Scriitorul, publicistul și criticul literar Ion Ciocanu (n. 18.01.1940, comuna Tabani, r-nul Briceni – 2.07.2021, Chișinău), a fost una dintre figurile emblematice ale culturii din Republica Moldova. În 1962 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova. **Debut literar:** „Fereastra deschisă” (proză scurtă), 1965. A fost director general al Departamentului de Stat pentru Limbi, redactor-coordonator al colecției Biblioteca Școlarului, redactor-șef adjunct la Editura „Cartea Moldovenească”, director al Editurii „Hyperion”, cercetător științific la Institutul de Literatură și Folclor al Academiei de Științe a Moldovei. Doctor habilitat în filologie. În anii 1968-2021 a semnat peste trei mii de articole și peste 40 de cărți artistice, de critică, istorie și teorie literară, sociolingvistică și de cultivare a limbii. **Premii:** Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (anii: 1999, 2000, 2006, 2009), Premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (1995), Premiul la concursul „Cartea de top” din cadrul Salonului Național de Carte, 2002. **Distincții:** Titlul Onorific „Om Emerit”, Ordinul „Gloria Muncii”, Medalia „Mihai Eminescu”, Ordinul Republicii, Medalia „Dimitrie Cantemir”. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România.

Ion CIOCANU

Rămurea de iasomie

Rămurea de iasomie
Ce te speli cu strop de rouă,
Mi-ai deschis aseară mie
Ușa într-o viață nouă.

Tu-nflorești atât de tandru
Și mă-mbeți cu-a ta mirozună,
De mă simt un băiețandru
Ispitit de cate-o pozna.

Și nespun de mult mă doare
Că n-am har și n-am putere
Să cânt veșnica ta floare,
Chiar de-aș arde de durere...

Rob

Făptura ți-o zeific, dragă,
Poate ridicol, nepermis,
Dar alta ce aș face dacă
Te văd superbă și în vis?

Trezit de razele de soare,
Cu mâna-ntinsă mă surprind
Și lipsa ta atât mă doare,
Că-s toată ziua suferind.

Ciudată tânără ființă,
Tu rob mă ții în viața ta.
Dar fără-această suferință
Nici nu știu cum aș exista.

Eu merg la Dunăre

Eu merg la Dunăre și cânt
În cor cu valurile-i repezi
Și îmi zâmbesci atât de blând
Din cer, din apă și din lespezi...

Și totu-ar fi cum e mai bine
De n-ar sta soarele în loc
Și nu și-ar râde crunt de mine
Când cred că mi-ai adus noroc.

Atâta vreme

Atâta vreme, dulceo, ne-am plăcut
Și ne-am simțit în cel mai tainic rai,
Că nici n-am prins de veste c-a trecut

lubirea precum florile de mai,

De parcă soarta nemiloasă chiar
Mi-a pus în față hapul de pelin
Să-i simt pân' la durere gustu-amar
Și-n fața ta, o dulceo, să mă-nchin.

• Amurg pe Dunăre. Desen de Bianca MIHAILOV, elevă, or. Chișinău

REFERINȚE

Ion Ciocanu a fost un critic-model și un bun diagnostician cu un discernământ deosebit, disociind valorile adevărate de cele false și realizând niște sinteze istorico-literare vaste. A scris articole și studii monografice despre scriitori din diferite generații. El a cuprins absolut toată lumea noastră literară, și nu numai scriitori, dar și oameni de cultură. A fost un slujitor devotat și un apărător adevărat al limbii române în ciuda tuturor vicisitudinilor și provocărilor ideologice.

Mihai CIMPOI

Ion Ciocanu a avut o atitudine morală față de problemele noastre stringente. A fost unul dintre cei mai aprigi luptători pentru adevărul științific și istoric în anii mișcării de eliberare națională. El a încercat să deschidă toată literatura noastră ca pe o carte, prezentându-ne-o filă cu filă, ca noi să aflăm că ea nu se limitează la două, trei nume și să ne alegem autorii pe care-i vom îndrăgi. Cronicarul posedă un limbaj simplu, dar convingător, ce ne face să înțelegem că mai întâi de toate el însuși a trăit intens emoțiile și sentimentele autorilor despre care ne vorbește.

Arcadie SUCEVEANU

În aceste vremuri tulburi, când oglinzile poeziei cearcă a limpezi lucrurile, arătându-le propria dimensiune și identitate, neobositul scriitor Ion Ciocanu, implicat în tot ce se întâmplă în țară, după ce se retrage de pe baricadele recâștigării demnității noastre, sau de pe acelea ale bătăliilor critice, își așterne pe coala albă de hârtie sufletul care se transformă în poeme de dragoste. Starea de grație a poemelor sale este dragostea, adică dăruirea, adică generozitatea.

Nicolae DABIJA

TIMPUL DE PESTE TIMP AL CREATORULUI..

Dialogul ca necesitate.
Ion Ciocanu

Timpul de peste timp al scriitorului Ion Ciocanu este unul al metamorfozelor, al mutațiilor care au învănsă totuși trecerea dinspre „neprietenie” care-l subminau, impuse de forțele ostile ale Adevărului pentru care a luptat Cavalerul Culturii o viață de om.

Dedat cu trup și suflet ideii de țară și de neam, savantul și publicistul, poetul și prozatorul descendent de la Tabanii Hotinului va activa fructuos în toate domeniile îmbrățișate, călăuzit de un singur crez luminos: de a-și școli din toată inima consăngeneii.

Criticul și istoricul literar Ion Ciocanu a fost un model, un exemplu rar de slujire profesională, citindu-și colegii de breaslă cu trageră de inimă și în mod conștiincios, cu multă responsabilitate. Demnitatea și verticalitatea etico-civică și estetică și cea socioumană au contribuit magistralmente ca omul de știință și profesionistul să meargă în pas cu evoluția multidimensională a societății. Problematika socială a vieții este tratată în conformitate cu specificul creației propriu-zise. Cementator strălucit al prozei și

poeziei, autorul celor două istorii literare cuprinde prin analizele sale competente și profunde întregul spațiotimp al literaturii contemporane (mai ales din secolul al XX-lea) și este un reprezentant de seamă al șaizecismului (alături de exegeții M. Cimpoi, M. Dolgan, A. Gavrilov, A. Turcanu, A. Burlacu etc.). Ion Ciocanu a consfințit prin întreaga sa activitate științifică, pedagogică și exegetică un anumit stil atitudinal-personal și original, exemplar prin corectitudinea și profunzimea ideatică principialmente estetică ripostând dogmatismului și celor ce-nceau să ideologizeze epica și lirica, publicistica scriitoricească în mod veleitar.

Înalt apreciată de înaintemergătorul său dascăl și profesor Vasile Coroban sau de lingvistul Nicolae Corlăteanu, ori de oamenii de știință Silviu Berejan și Anatol Ciobanu, creația ciocaniană confirmă faptul că savantul, criticul și istoricul literar Ion Ciocanu a fost unul dintre cei mai curajoși analiști și interpreți ai fenomenului literar moldovenesc-românesc ai timpului său. Critica pe care o practica avea valoare literară, respecta cerințele netăgăduite ale esteticului, ale criteriilor lui adevărate, bazate pe realitățile vieții.

Personalitate proeminentă a neamului și a culturii naționale, dea lungul carierei literare a dat consăngenilor săi trei monografii fundamentale despre creația scriitorilor Ion Constantin Ciobanu, Vasile Vasilache și a legendarului conducător al Ansamblului academic de dansuri populare „Joc” Vladimir Curbet.

Tot Ion Ciocanu a fost acela care a polemizat cu alți critici în jurul poeziei lui Nicolae Esinencu, demonstrându-le acestora că n-au pătruns rostul creației lui poetice, în fond polemice, parodist-ironice. Toate acestea îndreptățesc într-o măsură sau alta, dincolo de adevărul operei și de opera adevărului pe care l-a explorat și l-a apărut cu stoicism și cu fidelitate extraordinară rar întâlnită „gâlceava înțeleptului cu lumea”. Dar prin ceea ce s-a evidențiat îndeosebi în toată activitatea sa publicistică, desigur că fenomenul fundamental l-a constituit factorul lingvistic, problematica limbii române în noua realitate socioumană, pe care a abordat-o ca nimeni altul, publicând zece cărți ani la rând, cu regularitate și cu o inspirație de invidiat în sensul nobil al cuvântului.

Ion Melniciuc nu întâmplător menționa: „Cu toată sinceritatea îndemn cititorii, îndeosebi tineretul, să nu rateze șansa de a-și îmbogăți cunoștințele în probleme de cultivare a limbii prin cărțile distinsului cărturar Ion Ciocanu”. Este îmbucurător și un alt moment: decenii la rând a avut în presă, la radio și la televiziune rubrici speciale în acest domeniu. Ca și în cazul susținerii lui Ion Druță, apărării creației lui de către criticii sociologici și ideologici, comuniști în domeniul limbii, Ion Ciocanu și-a demonstrat fața adevărată și patriotismul lui legat de viața neamului și a culturii de Acasă. Or, cetățeanul, scriitorul, savantul făceau Unul în personalitatea marcantă a Domniei Sale, iar academicianul Mihai Cimpoi l-a numit deloc întâmplător „George Pruteanu al Basarabiei”. Ion Ciocanu a fost mai mult decât un fenomen de moment, el rămâne un pilon în cultura noastră și un împătimit rar al neamului, dacă nu al frumosului românesc. Clasicitatea operei sale ne convinge prin adevărul ei de noi și de nou că și-a cucerit un loc aparte în inimile contemporanilor săi.

Tudor PALLADI

Patrimoniu UNESCO din România

CETATEA ȚĂRĂNEASCĂ din Călnic

CETATEA ROMANICĂ reprezintă cel mai valoros edificiu istoric și, totodată, marca distinctivă a satului Călnic. Datorită păstrării sale în bune condiții, în mijlocul unei localități purtând până azi amprenta civilizației coloniștilor germani stabiliți în Transilvania, edificiul a fost înscris în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO (1999).

Localitatea Călnic se află în sudul județului Alba, în partea de vest a Depresiunii Apoldului, într-o zonă colinară străbătută de valea pârâului Călnic, afluent al râului Secaș. Orașele cele mai apropiate sunt Sebeșul (13 km spre N-V) și Sibiu (49 km spre S-E).

Localitatea este o așezare de tip adunat, formată pe terasele inferioare ale pârâului omonim. Zona cea mai veche a vetrei locuite, Strada Principală, se desfășoară pe malul stâng, constituind axa principală a satului. La Călnic săpăturile arheologice demonstrează o continuitate de viață, începând cu așezarea neolitică și cea din epoca bronzului, la vestigiile dacice și romane, ori din epoca migrațiilor până în Evul Mediu.

Cetatea are un amplasament întrucâtva atipic. Fortăreața nu domină împrejurimile de la înălțimea unei coline, ci se situează într-un punct de joasă altitudine, în imediata apropiere a pârâului Călnic. Cetatea, așa cum poate fi observată astăzi, este constituită din două rânduri de ziduri (incin-

te) cu traseu oval, dispuse concentric și întărite cu elemente de flancare: două turnuri și un bastion. Poarta de intrare este apărată de un coridor fortificat sau barbacană. Centurile de ziduri protejează curtea interioară, inima cetății, în care se află capela, fântâna și turnul-locuință. Cel din urmă domină prin înălțimea și masivitatea sa întregul complex. Ansamblul este construit în cea mai mare parte din piatră de carieră (calcar). Pe alocuri este folosită și piatra de râu, iar în jurul multor deschideri (ferestre de tragere) s-a utilizat cărămida. Poarta de intrare, galeria de apărare ce încununează turnul porții și cadrele deschiderilor de la camere sunt din lemn.

Cămarile sunt funcționale și astăzi, fiind adăpostite sub un acoperiș. Ultima construcție care compune ansamblul cetății din Călnic, dar prima ca vechime, este masivul turn donjon. În epoca romantică, acest impresionant vestigiu medieval a fost supranumit turnul Siegfried. Donjonul este cel mai reprezentativ element al fortificației, având inițial funcția de turn-locuință. Turnul donjon a fost amenajat ca spațiu muzeal. Colecția muzeală cuprinde valoroase obiecte de artă, unele de o vechime apreciabilă, marea majoritate fiind donate de Zoe și Marius Porumb. Vizitatorii au ocazia să admire icoane pe sticlă și lemn, ceramică, mobilier și costume populare, covoare și textile, obiecte de cult, gravuri, vechi tipărituri românești și germane, obiecte metalice sau sculptură în lemn.

Sursa: Wikipedia

GLOSAR ISTORIC

DICTIONAR explicativ

(Urmare din nr. 41-42, din 19 decembrie 2024)

E

• **Epoca modernă timpurie** – intervalul de după Evul Mediu târziu al epocii post-clasice (c. 1400-1500) până la începutul Epocii Revoluțiilor (c. 1800).

• **Epoca Pietrei** – cea mai veche perioadă din istorie, care a durat circa un milion de ani și în care principala materie primă pentru confecționarea uneltelor și armelor a fost piatra.

• **epocă** – perioadă, interval de timp din istorie, caracterizat prin trăsături proprii (vezi și eră).

• **eponom** – (în Antichitate) magistrat care dădea numele său anului sau unei localități.

• **epopee** – povestire în versuri, de mari proporții, despre fapte eroice, legendare sau istorice.

• **epurare** – îndepărtare dintr-o funcție din motive social-politice.

• **Eră** – perioadă istorică ce începe cu data unui anumit eveniment, real sau legendar și de la care se pornește număratoarea anilor.

• **Erou** – persoană care se distinge prin vitejie și prin curaj excepțional în războaie, prin abnegație deosebită în circumstanțe deosebite sau în muncă.

(Va urma)

POEZIE LIRIC

Ion ANTON

CETATEA SOROCA

Soarele memoriei în orice zi răsare
Din fiecare piatră și vârf de metereze
Să ne-amintească nouă că Ștefan-domn-cel-Mare
Continuă și astăzi hotarul să-l vegheze.

A neamului istorie și-aici a dat în floare,
Ca pe poteci de veacuri oricând să lumineze:
Soarele memoriei în orice zi răsare
Din fiecare piatră și vârf de metereze.

Mai auzim și-acum cantemireasca slovă,
Ce ne-o doinește Nistrul, curgând domol spre mare:
„Eu liberă am vrut să mi te știu, Moldovă,
Să nu-ți mai calce turcii străbunele hotare...”
Soarele memoriei în orice zi răsare...

CONCURS: „Numele baștinei mele”

Frumoasă-i baștina mea...

Un sat cu numele Frumoasa nu poate fi decât încântător! Localitatea mea natală se află în raionul Călărași și își trage începutul din timpurile de glorie ale lui Ștefan cel Mare, evocate într-o legendă păstrată până azi. Inițial satul Frumoasa a purtat numele „Biceag”, însă unii bătrâni îl pronunță „Ghiseag”...

Satul meu a moștenit numele actual de la Mănăstirea Frumoasa, pe a cărei moșie, în 1807, a fost întemeiată o așezare de oa-

satului Țibirica și extinzându-se până lângă satul Țigănești din raionul Strășeni. Prin mijlocul satului curge un afluent al râului Ichel. Pe timpuri, în satul nostru a poposit renumitul scriitor Mihail Sadoveanu. Impresionat de locurile pitorești, el a scris câteva versuri:

„Găseam la Frumoasa
Sufletul curat al Țării,
Îl găseam neîntinat,
Moldovenesc și-armonizat...”
etc.

• Mănăstirea Frumoasa

meni care au primit 2/3 din pământul mănăstirii. În 1868 satul Frumoasa intră în drepturile sale istorice, deși prima atestare documentară o găsim într-o gramotă de danie din 10 mai 1807, eliberată de Divanul Moldovei.

Se spune că numele Frumoasa se trage și de la locurile pitorești pe care a fost zidită mănăstirea. Ea este așezată pe o colină înclinată, înconjurată din toate părțile de pădure și cu fața spre o priveliște nemai-pomenit de frumoasă cu vestitul râu Ichel.

Satul se întinde pe coastele a două dealuri, începând din zona

Satul nostru a cunoscut și timpuri tragice. În anul 1947, autoritățile comuniste-ateiste au închis mănăstirea, alungând maicile și transformând lăcașul sfânt într-o Casă de copii orfani, care, în 1965, a fost reformată în școală specială pentru surdo-muți. Dar timpurile noi au făcut ca mănăstirea să renască și să înflorească a doua oară. În prezent ea este de nerecunoscut și atrage turiști și vizitatori din toate colțurile țării.

Vanessa BOTNARU,
elevă în clasa a IV-a

s. Frumoasa, r-nul Călărași

PARTICIPĂ ȘI TU!

CONCURSUL CONTINUĂ!

În luna august 2024 am anunțat Concursul de eseuri și fotografii „Numele baștinei mele”. Ne-au sosit deja mai multe lucrări, unele fiind publicate în edițiile PATRIMONIU din anul trecut. Oricine se poate include în concurs și în acest an nou. Totalurile urmează să fie făcute în luna iunie a.c.

Au fost instituite următoarele premii: **Locul I – 600 lei; locul II – 500 lei; locul III – 400 lei; mențiuni – 300 lei.** Toți învingătorii vor primi Diplome de laureat.

Aniversări

Maria ȘLEAHTIȚCHI la 65 de ani

Maria ȘLEAHTIȚCHI s-a născut la 17 ianuarie 1960 într-un sat frumos și cu oameni demni, numit Ștefănești, o localitate pitorească din raionul Florești. Este o remarcabilă și valoroasă scriitoare de limbă română: poetă, cercetătoare, critic și istoric literar. A publicat șase cărți de poezie, una fiind tradusă în franceză. Este autoarea a opt volume de exegeze, critică și istorie literară. Scrie cronici, recenzii, studii despre alți autori și despre cum putem înțelege literatura cu ideile, personajele și istoriile sale din perspectivă cronologică (istorică) și ca proces literar actual.

Maria Șleahțițchi a absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți (1977-1981). Este doctor habilitat în filologie. Din 2019 este director general al Muzeului Național al Literaturii Române din Republica Moldova.

Maria Șleahțițchi deține importante premii literare și distincții de stat: Premiul Național al R. Moldova, premiul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2015). Este membră a Uniunii Scriitorilor din Moldova, a Uniunii Scriitorilor din România, a PEN Clubului, Centrul din Chișinău.

O VIAȚĂ DEDICATĂ LITERATURII ȘI CULTURII

Maria Șleahțițchi a coordonat câteva proiecte editoriale pentru copii. Este vorba de antologiile: „Literatura din Basarabia în secolul XX. Literatura pentru copii”, Chișinău, 2004; „Literatură pentru copii (prefață, selecție și note biobibliografice)”, Chișinău, 2018. În aceste volume sunt adunate texte frumoase care pot deveni prieteni buni pentru voi, cititorii cei tineri. În cadrul mai multor conferințe și colocvii științifice, dânsa a adus în discuție literatura pentru generațiile care vin, discutând despre diferite aspecte, spre exemplu, despre „Poezia pentru copii, între joaca și jocul metaforei”. Un moment important, așa cum literatura pentru copii presupune un tip de creație ludic, jucăuș în toate sensurile, ca imagine, concepte, dar și un joc al limbajului, al selecției și al creării de limbă a poeziei, prozei, dramaturgiei, eseului etc., genuri care ajung între copertele unei sau altei cărți.

Astfel, este un nume pe care cititorii revistei „Florile Dalbe”, cu siguranță, îl întâlnesc în manuale, dicționare literare, pe afișele unor evenimente culturale, în reportajele TV și în marile ocean al rețelelor sociale. Scriitoarea știe să comunice cu generația tânără, așa cum cariera sa pedagogică a început-o în calitate de profesoară de limba și literatura română la școala Nr. 1 din Bălți, în prezent, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din aceeași localitate. Știe să interacționeze cu cititori de diferite vârste și cu interese variate de lectură. La Muzeul Național al Literaturii Române,

unde dumneaei este directoare, sunt organizate numeroase expoziții și evenimente pentru elevi. Așadar, această scriitoare îmbină reușit rigoarea academică cu deschiderea pentru cititorii-copii. Ea crede că literatura ne poate apropia de oamenii din jur, poate deveni un motiv de dialog și de polemică. Poezia este o formă de a interacționa cu lumea. Și poemele autoarei sunt un exemplu al acestei relaționări. Poeziile sale reprezintă o formă de a radiografia lumea, de a o interpreta și a o trăi

toria de succes a acestei scriitoare ține de mult talent, dar și de multă muncă și perseverență.

Maria Șleahțițchi crede că tinerii scriitori trebuie sprijiniți, încurajați să-și urmeze visul, dar și să învețe mult pentru a deveni mai buni. Într-un interviu, oferit Carinei Muller la TVR Moldova, protagonista noastră spunea: „Tinerii trebuie să aibă curaj, dar curajul nu e suficient, trebuie să fie școliți, trebuie să aibă cultură și să aibă încredere în forțele proprii. Fiecare generație trăiește

Muzeului Național al Literaturii Române din Chișinău, sub conducerea scriitoarei Maria Șleahțițchi, i-a fost decernat Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Cavaler, Categoria A - „Literatura”.

din plin, cu multă vervă și intensitate poetică.

Cunoaștem cu toții faptul că scriitorii cei importanți vin și ei dintr-o copilărie, din acea vârstă frumoasă a începuturilor și a visurilor albastre. Au alergat și ei pe ulițele satului, au rupt cireșe, au mirosit florile câmpului, au avut o casă, o familie, un covor în Casa Mare. O familie cu istorie, un neam peste care a venit istoria cu dramele secolului al XX-lea, cu hotare și vămi închise... Scriitoarea însă a învățat să vadă frumosul în toate lucrurile și să-și transforme amintirile și tristețile familiale în literatură. Is-

timpul său și trebuie să folosească oportunitățile de a fi cât mai buni și de a fi atenți la ceea ce rămâne în urma lor.” Curajul, școala bună, cultura și încrederea în sine sunt cuvinte-cheie de reținut!

Astăzi tot mai mulți copii, adolescenți și tineri frecventează cluburile de carte, ateliere de lectură și cercuri de scriere creativă. Maria Șleahțițchi este, în acest sens, un model de cititoare și scriitoare. A deveni un bun scriitor presupune, în primul rând, să fii un formidabil cititor! Învățați asta de la omul de cultură Maria Șleahțițchi!

Maria PILCHIN

A învăța
SINGURĂTATEA

Citesc și recitesc aceste versuri. Contemplați-le. Savurați-le. Încercați să decupați esența... spiritul... meta-morfoza. Da-da, până dincolo de cea a lui Publius Ovidius Naso...

*după ce am asistat cuminte
la tainica cină
a propriei mele des-ființări
rămasă singură singurică
de tot singură
deși nu credeam să-nvăț
a fi singură vreodată
mi-am zis ce-ar fi
să mai încerc*

*hotărât lucru
mă re-fac
(o fi fiind gestul acesta reflexiv
dar și tu ești bun doamne
cât să te mai aștept?)*

Ce înseamnă să te re-faci? Cât te costă să te reclădești? Sfarmi, arzi totul până la praf... și începi meta-morfoza... Ce simplu! Nu-i așa?

Nu vreau să aduc elogii, nici ditirambi să-i cânt poetei, ale cărei versuri le-am adus mai sus. Ar merita multe elogii și laude, dar nu-mi stă în fire. Spun doar atât și vă îndemn: încercați de vă clădiți singuri! Încercați de vă formați conceptele și principiile! Încercați de rezistați timpului și vicisitudinilor! Și atunci veți putea aprecia costul lor real și sensul acestor meta-morfoze semnate de Maria Șleahțițchi, poetă, critic literar, director al Muzeului de literatura română din Chișinău...

Nu le cunosc pe toate peste câte a trecut și câte au supus-o la serioase meta-morfoze. Versurile spun că i-a reușit, că s-a reinventat din fragile... ca să o ia de la capăt. De la capăt! Iar la cei 65 de ani împliniți, umpluți de glorie, îi dorim să continue... și iar să o ia de la capăt... pentru că, dacă a învățat singurătatea, înseamnă că nu mai este singură... iar viața ne oferă ceea ce merităm. Uneori și mai mult, căci știm să apreciem. Pentru că tu ești bun doamne...

Cu gânduri bune, Mihaela PERCIUN

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

în domeniul
Premiul O.N.U.
Drepturilor Omului
2010

Nr. 1 (180)

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

FORUM NAȚIONAL

VOCEA COPIILOR ESTE ASCULTATĂ

În 2024 s-au împlinit 35 de ani de la adoptarea Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului și 100 de ani de la adoptarea Declarației de la Geneva privind drepturile copilului. În acest context, s-a desfășurat cea de-a VIII-a ediție a Forumului Național al Drepturilor Copiilor, eveniment de tradiție prin care vocea copiilor este ascultată și are loc un dialog constructiv cu autoritățile.

La Forum s-au întrunit peste 60 de copii și adolescenți din toate regiunile țării, inclusiv regiunea transnistreană.

Copiii au prezentat autorităților rezultatele monitorizării drepturilor lor pe parcursul anului 2024, formulând și o serie de recomandări.

Spre exemplu, membrii grupului CADO (copiii apărători ai drepturilor omului) au optat pentru dreptul la participare în elaborarea legilor care-i privesc. Au discutat despre importanța implicării copiilor și au venit cu propuneri pentru îmbunătățirea procesului legislativ, inclusiv:

- Consultări mai accesibile pentru copii;
- Feedback clar și transparent din partea adulților;
- Crearea de materiale legislative prietenoase copiilor, cu un limbaj accesibil pentru ei.

Un grup de participanți alături de Avocatul Copilului Vasile Coroi

Un alt grup de adolescenți a prezentat activitățile pe care le-a desfășurat în cadrul campaniei naționale „Educația NU doare”. Campanie vizează prevenirea oricărei forme de violență în mediul educațional, punând accent pe rolul fundamental al școlilor ca spații sigure pentru toți copiii.

Din partea autorităților, au participat reprezentanți ai Parlamentului Republicii Moldova, Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Sănătății și Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

La final, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, dl Vasile Coroi, a asigurat copiii că toate întrebările și provocările enunțate pe parcursul forumului vor fi analizate, sistematizate și formulate ca recomandări pentru autoritățile competente, cu ulterioara monitorizare a implementării acestora.

Sursa: Oficiul Avocatului Copilului

JOCURI EDUCATIVE

SUNTEM EUROPENI!

La final de an 2024, la Leova a avut loc cel de-al doilea joc intelectual dedicat elevilor de liceu, cu genericul „Drumul European al Republicii Moldova”. Evenimentul a adus împreună șapte echipe din liceele „Lucian Blaga”, „Mihai Eminescu” și „Constantin Spătar” într-o competiție care le-a testat cunoștințele la capitolul respectiv. Elevii au demonstrat că sunt bine informați despre importanța integrării europene a Republicii Moldova, despre schimbările spre bine care deja au avut loc în țară cu suportul UE, dar și despre ce urmează în parcursul nostru european.

Pentru a desemna învingătorii, au fost luate în considerare punctajele acumulate și numărul de runde câștigate. Rezultatele finale sunt următoarele:

- **Locul I:** Echipa Real Madrids (L.T. „Mihai Eminescu”, Leova)
- **Locul II:** Echipa Alpha (L.T. „Constantin Spătar”, Leova)
- **Locul III:** Echipa Aurora Europei (L.T. „Lucian Blaga”, Iargara)

Toate echipele participante au fost premiate cu jocul educativ „Parcursul European”, iar cei mai buni au primit, de asemenea, premii speciale, inclusiv smartwatch-uri, căști audio ș.a.

Echipa câștigătoare: L.T. „Mihai Eminescu”

Siguranța ONLINE

Fii inteligent pe internet

Astăzi, în Republica Moldova se înregistrează circa 3458 de infracțiuni cibernetice. Combaterea cyberbullyingului și promovarea unui comportament respectuos este una din prioritățile școlii pentru a asigura securitatea în mediul online. În acest scop, elevii din clasele liceale de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, or. Fălești, ghidați de profesoara de informatică, dna Cristina Calmațui, au participat la concursul Click-Responsabil: „Fii în siguranță în mediul online”.

Suntem mândri să împărtășim rezultatele muncii noastre în cadrul acestui concurs organizat de @UNICEFMoldova! Doamna profesoară, împreună cu un grup de elevi, a desfășurat diverse activități ce promovează siguranța digitală, combinând creativitatea cu educația practică.

Am realizat un filmuleț care oferă recomandări clare și utile pentru diverse situații legate de siguranța online:

- Nu este indicat să distribuie date sensibile, cum ar fi adresa sau numărul de telefon. Fii atent la cine îți poate vedea postările, nu împărtăși informații personale și învață să recunoști comportamentele abuzive online.
- Dacă primești mesaje răutăcioase, amenințări, afli că cineva răspândește zvonuri false despre tine sau postează imagini jenante – nu răspunde la aceste mesaje, păstrează dovezile prin capturi de ecran și raportează incidentul autorităților.
- În cazul în care ești hărțuit online sau cunoști o persoană victimă a cyberbullyingului, accesează pagina siguronline.md, unde vei beneficia de o consultație anonimă și gratuită de la un specialist de fiecare dată când vei avea nevoie.

Autorii posterelor tematice

Pe lângă acest filmuleț, elevii au realizat și postere tematice, care abordează aspecte importante ale siguranței în mediul online. Acestea sunt menite să atragă atenția și să transmită mesaje esențiale în mod vizual și captivant.

Concursul „Erudit Cafe” a fost o oportunitate fantastică pentru elevii noștri din clasa a VII-a de a-și pune la încercare cunoștințele și a învăța lucruri noi despre lumea digitală. Tematica „Fii inteligent pe internet” a fost una foarte relevantă și le-a permis să dezvolte abilități esențiale pentru secolul al XXI-lea.

Prin participarea la concurs, am devenit mult mai informați și mai responsabili, am trăit o experiență extraordinară de colaborare și învățare. Împreună, demonstrăm că putem contribui la consolidarea unui mediu digital mai sigur pentru toți!

Vă invităm să ne susțineți și să promovați, la rândul vostru, siguranța online!

Veronica RURAC, comunicator de presă

GÂND DE PACE

Cred că aș trăi și fără pâine,
Dar nu fără speranță în ziua de mâine,
M-aș lipsi de multe în viață,
Dar nu și de credință, toleranță.

Cum aș putea visa, de n-ar fi Pace în țară,
Când focul din preajmă te înfioară?
Doamne, lasă-ne Pacea – a lumii cunună,
Să trecem primejdia cu toții împreună!

Mariana PÂSLARU, profesoară
de limba și literatura română
la Gimnaziul „Vitalie Ceban”

s. Alexăndreni,
r-nul Sângerei

AVE TERRA!

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Nr. 1 (362)

**Pagină
de cultură
și educație
ecologică**

SĂ PĂSTRĂM BRĂDUȚII VERZI!

Cu ocazia sărbătorilor de iarnă, copiii din România și Republica Moldova au participat la Concursul Internațional „Surprize de Crăciun”, organizat de Agi Ro Md (Asociația Generală a Învățătorilor din România) și filiala ei din Republica Moldova. 130 de elevi de la Gimnaziul „N. Costin” din capitală s-au angajat cu toată dăruirea în crearea magiei de Crăciun la ei în școală. Picii din clasa a II-a „B” au confecționat brăduți și jucării din materiale reciclabile și fibre naturale. Apoi, au împodobit cu ele sala de clasă și holul gimnaziului, încântând privirile vizitatorilor. În plus, elevii au creat în 3D cei mai frumoși brăduți, pas cu pas, așa cum au învățat

în cadrul unei lecții, urmând recomandările doamnei învățătoare Inga TOFAN și ale Rodicăi GANGURA, colaboratoare la Biblioteca Națională pentru Copii (secția Mediateca). Acum fiecare își avea Pomul său (ori câțiva!), pe care l-a împodobit după bunul plac. Mai mult decât atât, elevii Sorina MIHALACHE, Gheorghe FONARI, Dumtrița JONTIMIR, Ilinca IORDACHE, Sofia IORDAN, Nichita BOTNARI și toți ceilalți prieteni ai naturii din clasa a II-a „B” erau foarte mândri că au reușit să se bucure de magia sărbătorii fără a sacrifica frumoșii arbori veșnic verzi. Plini de fascinație, ei au povestit legenda acestui copac cu semnificație deosebită, care adună în jurul lui milioane de copii, în seara de Crăciun.

Lica MOVILĂ

Rezervațiile Naturale din Republica Moldova

REZERVAȚIA NATURALĂ „PĂDUREA DOMNEASCĂ”

Rezervația Naturală „Pădurea Domnească” este o arie protejată din Republica Moldova, ce se află de-a lungul Prutului, în vestul raioanelor Glodeni și Fălești și a fost fondată în anul 1993. Suprafața rezervației este de 5735.2 ha. Întinderea silvică îmbracă valea Prutului în haina verde pe o distanță de aproximativ 40 km. Este cea mai bătrână pădure din ținut și una din cele mai vechi păduri de luncă din Europa; este unică prin biodeversitatea ei, tipurile de soluri

și vegetație, relief. Aici, în mediul natural, pot fi urmăriți zimbri puternici (aclimatizați în rezervație în 2006) și cerbi maiestuoși, mistreți. Se întâlnesc și specii rare de animale: pisica sălbatică, jderul de pădure, chițcanul cu abdomen alb, vidra de râu, nurca europeană etc. Teritoriul este populat de circa 160 de specii de păsări, unele rare (lebedă cucuiată, ciocănitoarea neagră, barza neagră). Tot aici se află și cea mai numeroasă colonie de egrete de la noi, numită de către localnici „Țara Bâtlanilor”.

File din „Cartea Roșie”

MORUNUL

Este cel mai mare pește de apă dulce din lume (cel mai mare morun prins vreodată cântărea 1.571 kg și atingea 7,2 m lungime). Morunul trăiește foarte mult, unii indivizi ating vârstă de 100 de ani și pot fi încă prinși în zone cu acces la locul de reproducere. Femelele ajung la maturitate abia la împlinirea vârstei de 15 ani. Își depun icrele între pietre sau direct pe ele. Pentru a se reproduce, morunul migrează la distanțe mari. Deși este un pește răpitor, el se poate hrăni chiar și cu păsări de apă. Morunii sunt singurii prădători autentici dintre sturionii de Dunăre. Ei sunt incluși pe lista speciilor aflate în pericol critic de dispariție. Cronicile din secolul al XVI-lea menționează morunul ca pe o sursă importantă de hrană pentru soldații care mășăluiau în sectorul austriac al Dunării superioare.

Morunul (Huso huso)

Cântăm și desenăm natura

FULGUL

– Fulgușor micuț de nea,
Vino, vino-n palma mea,
Să vorbim, să ne jucăm,
Ambii să ne bucurăm!
Cu splendoarea ta mereu
Ne încânți când ne e greu.
Dar să-ți pun o întrebare:
Cum e-acolo sus, în zare?

Aș mai vrea să-ți vorbesc,
Dar mă tem că
mă topesc...

Maria FRATEA,
elevă în clasa a VI-a „C”
la Liceul Teoretic
„Al. Donici”

Tu-mi răspunzi încetisor:
– Este tare friguroșor!

s. Peresecina,
r-nul Orhei

Desen de Marius GARȘTEA, elev în clasa a III-a „A” la Liceul Teoretic „D. Alighieri”, mun. Chișinău

SURPRIZELE ZĂPEZII

Cât cântărește un fulg?

Oare cât cântărește un fulg? Atunci când ni se așază pe gene, pe obraz, abia de-i simțim atingerea. Totuși, savanții au reușit să stabilească greutatea medie a unui fulg – e de aproape un miligram! Zăpada, însă, nu e atât de ușoară precum ni se pare. Ați observat cum se îndoaie sub povara cojoacelor de nea crengile copacilor? Oamenii de știință au mai aflat încă un secret. Un troian cu înălțimea de jumătate de metru este alcătuit din zece milioane de fulgi. De aici, rezultă, cu aproximație, și greutatea troianului: 10 kg! Iar tonajul zăpezii în emisfera de Nord, spre sfârșitul iernii, poate atinge cifra de 13 500 miliarde. Incredibil, dar mulțimea steluțelor ușoare de zăpadă poate influența chiar și viteza de rotație a Pământului!

De fapt, iarna e plină de ciudățenii. Dacă într-o dimineață vă treziți cu un moș de zăpadă în curte, să nu o luați ca pe o surpriză din partea celui mai bun coleg. Cadoul vi l-a făcut însăși ...natura. Atunci când zăpada este așezată pe un strat subțire de gheață, care începe să se topească, iar vântul nu este prea puternic, mătușa iarna construiește bulgări mari de zăpadă.

Abțineți-vă să strigați, să fluierați sau să faceți zgomot mare pe un deal înzăpezit. La un moment dat, zăpada ar putea să „se sperie”, iar straturile ei de sus să se prăbușească!

Uneori, iarna e blândă. În zilele însorite de iarnă chiar ne putem bronza. Totuși, evitați să stați timp îndelungat cu fața la soare într-un loc cu multă zăpadă. Aceasta reflectă razele ultraviolete și, ca urmare, vă puteți alege... cu arsuri.

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Nr. 1 (81)

Din generație în generație

„DOR DE TRADIȚII”

Un număr de 30 de copii din diasporă au participat recent la prima ediție a Programului guvernamental „DOR de tradiții”. Acesta, aflat sub patronajul prim-ministrului Dorin RECEAN, a fost dedicat copiilor și tinerilor cu vârste între 12 și 17 ani, stabiliți peste hotare, descendenți ai familiilor originare din Republica Moldova.

Sursa: moldpres.md

Pe parcursul a șase zile, participanții la tabăra „DOR de tradiții” s-au implicat în activități culturale și creative menite să le ofere o experiență de neuitat. Programul a inclus întâlniri cu artiști, meșteri populari, vizite la muzee și ateliere de creație.

Cei 30 de participanți au venit din țări precum Austria, Belgia, Franța, Irlanda, Italia, Germania, Grecia, Marea Britanie, Portugalia, România, Spania, Ucraina și Ungaria.

Scopul principal al evenimentului a fost de a apropia copiii din diasporă de tradițiile și cultura națională, printr-o serie de activități educative și interactive. Acestea contribuie la consolidarea legăturilor cu rădăcinile culturale ale Republicii Moldova și transmiterea tradițiilor autentice din generație în generație.

Lansat în premieră anul acesta, Programul „DOR de tradiții” a răspuns unui interes crescut

al comunităților din diasporă pentru menținerea conexiunii emoționale cu Republica Moldova și păstrarea valorilor naționale. Prin acest proiect, copiii și tinerii din diasporă au avut ocazia să redescopere esența tradițiilor țării lor de origine, ce țin de patrimoniul cultural al acesteia.

ÎN PAȘI DE DANS

JOC ȘI VOIE BUNĂ CU „HECENII”

Dansul popular a fost mereu plin de farmec și culoare, datorită costumelor deosebite, portului național variat ce reprezintă cea mai veche artă îndrăgită și acum de noi.

Ansamblul „Hecenii” a fost înființat acum 13 ani de către Ana Matiescu, directoarea casei de cultură, și Ion Sambrîș, fostul coregraf al formației, având ca scop promovarea dansului popular în localitatea Heciul Nou din raionul Sângerei. Denumirea ansamblului provine de la numele localității și al locuitorilor săi. Activitatea acestui grup este profund legată de tradițiile folclorice ale regiunii, iar repertoriul său a fost influențat de Ansamblul Academic „Joc”, o sursă de inspirație.

Domnul Dionisie Cobilaș, actualul profesor, se dedică elevilor săi și muncii cu tot sufletul. Pentru el este foarte importantă profesia de coregraf și acest ansamblu, în care a fost și el dansator.

În iunie 2024, tinerii dansatori s-au clasat pe locul III în finala concursului „Românii au talent”, fiind primul ansamblu care a luat Golden Buzz, impresionând juriul prin prestația lor.

De-a lungul anilor, grupul de dansatori a înregistrat o evoluție continuă, colaborând cu Orchestra Ethnorepublic și Marcel Ștefăneț. Ansamblul nu

„Dansul ne-a unit”

doar păstrează tradițiile dansului popular, ci și le îmbogățește prin elemente de creație proprie, iar costumele au devenit o expresie vie a identității „Hecenilor”. În prezent, garderoba ansamblului este completată de donații valoroase din partea unor susținători ai folclorului, precum deputatul Boris Marcoci și profesorul Nicolae Curelea.

De-a lungul anului, Ansamblul „Hecenii” a participat la numeroase evenimente culturale, atât în Republica Moldova, cât și peste hotare. Acesta a avut ocazia să se prezinte pe scene mari și a obținut premii importante, cum ar fi

Marele Premiu la Festivalul Internațional „Peștișorul de Aur” din România, la Tulcea. Ansamblul a fost, de asemenea, parte a unor manifestări de amploare, cum ar fi festivalurile „la mania” din satul Holercani și „La umbra Stejarului Cobilei Șoldănești” și a participat la festivaluri organizate de Biroul Relații cu Diaspora, precum „Dor de casă”.

Dansatorii ansamblului „Hecenii” au obținut Diploma Parlamentului, care le-a fost oferită de către președintele Igor Grosu, în semn de recunoștință și înaltă apreciere pentru promovarea tradițiilor naționale.

Renata CUPCEA

Muzica înaripează

CHITARA – mai mult decât o pasiune

„UnFolk” este un grup de tineri chitariști, condus de Aliona Leșanu, directoarea Centrului Cultural Multifuncțional „Regina Maria” din raionul Ungheni. Formația a luat ființă în primăvara anului 2022 având doar cinci membri. În prezent, aceasta include aproximativ 30 de tineri cu vârste cuprinse între 11 și 16 ani. Adolescenții învață să cânte la chitară, fiind un model de inspirație pentru semenii lor.

Cu toate că a început să cânte la chitară pe când avea 16 ani, Aliona Leșanu a fost mereu pasionată de muzică și a studiat diverse instrumente, precum baianul, pianul și saxofonul. A absolvit Colegiul Național de Creație Populară din orașul Soroca. Deși nu a avut un pedagog specializat în chitară la începutul carierei sale, Aliona Leșanu a perseverat urmându-și visul. „UnFolk” a devenit o adevărată familie artistică pentru ea și discipolii ei.

Repetițiile au loc de două ori pe săptămână, iar înainte de evenimentele importante, grupul se adună zilnic pentru repetiții suplimentare.

Portret de grup al formației „UnFolk”

Pentru Aliona Leșanu, cheia succesului este ca dorința de a cânta la chitară să vină din sufletul copilului, iar acest lucru le permite tinerilor să înfrunte provocările ce apar în calea lor muzicală.

„Pasiunea pentru cântec, metoda mea de predare și selecție a repertoriului, dar și atmosfera prietenoasă a grupului – toate cred că-i motivează să depășească dificultățile pe care le întâlnesc viitorii artiști”, spune Aliona Leșanu.

„UnFolk” are un repertoriu divers, incluzând atât lucrări ale folkiștilor din Republica Moldova și România, cât și o mare parte (70 la sută) de creații proprii ale profesoarei Aliona Leșanu. Autoarea semnează muzica pe versurile poezilor: Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi sau Viorica Său, Rodica Toma și Victor Cobzac – poeți din Ungheni, care susțin activitatea tinerei maestre.

Junii chitariști sunt mereu încurajați să își exploreze propria creativitate, iar câțiva dintre aceștia au început deja să compună propriile versuri și melodii. Această abordare stimulează dezvoltarea artistică a grupului.

Cel mai important succes al grupului a fost obținut la Festivalul-concurs de Muzică Folk „Ion Chiriac” din județul Vaslui, România, unde „UnFolk” a câștigat locurile I și II la categoria „grupuri peste 14 ani” și locul I la ambele categorii de vârstă – soliști sub și peste 14 ani.

În viitor, dna Aliona și-a propus să extindă grupul și să continue organizarea Festivalului de Muzică „UnFolk”, un eveniment deja consacrat, care adună folkiști din Republica Moldova și România. Ea își dorește ca tinerii chitariști să se poată afirma și dezvolta în continuare în cadrul acestui festival. De asemenea, profesoara subliniază importanța susținerii fondatorului și autorităților locale pentru a asigura succesul viitoarelor ediții ale festivalului, în scopul de a crea noi oportunități pentru tânără generație de muzicieni.

Nata OTGON

IN MEMORIAM Nicolae ESINENCU - 85

biliard de la ora opt și jumătate” de Böll și „De veghe-n lanul de secară” de Salinger.

— Așteaptă-mă aici, îmi poruncește ea scurt și dispăre.

— Îhî... i-am promis eu cu ochii la cărțile pe care le consideram foarte interesante. N-am mai ridicat privirea să văd încotro dispăre, m-am

vorbește ceva, dar n-o aud. Mă uit în ochii ei, care acum îmi par și mai mari.

— Ești surd? mă stăpânește ea cu privirea.

— Ce s-a întâmplat? mă grăbesc eu s-o întreb, dezmeticindu-mă, dar pe loc îmi dau seama c-o fac lată și întorc vorba. Nu, adică, cum să-ți

fileu. Ce-ai făcut dumneata, zărind pe asfalt cei cinci lei? Ai pus repe-de talpa pe bancnotă și ți-ai aprins o țigară... Așa-i sau nu-i așa?! Așa-i, tovarășele! Aproape zece minute ai stat cu piciorul pe bancnotă. Îți încurcau s-o ridici niște copii, care se jucau în preajmă. Și ce-ai făcut până la urmă? Ai fugărit copiii, chipurile, să nu se joace în fața casei, că fac gălăgie... Nu-i așa?! Dar nici duminică nu ți-a mers, în ultima clipă ți-am smucit bancnota din buzunar... Eu sunt derbedeu sau dumneata?! Sau dumneata, tanti Ioană, deși bancnota era prinsă cu ață și un capăt de ață era legat de mâna mea, când ai văzut că-ți sare leul din mână, ai început să răcnești cât te ținea gura: hoțul, săriți, mi-a furat banii, mi-au căzut din buzunar și el i-a înhățat, și tot așa. Să tacă unii tovarăși din curtea noastră, că nu știu ce-am să le fac într-o zi — am să-i dau la ziar!...

În fine, nu-i vorba despre asta. Vorba e că Nicoleta a auzit tărbobiul de adineauri... Și după masă trebuia s-o însoțesc la terenul de tenis.

Când ajung la capătul de jos al scării, aud vocea tatei, care mă strigă din capătul de sus.

— Doc, ia stai puțin.

Hm, și-a amintit că nu mi-a luat bănuții și acum se grăbește în jos pe scară. „Întoarce sacii!” o să-mi spună, și eu o să-ntorc buzunarele.

Cineva poate să nu înțeleagă despre ce va să zică, eu însă m-am deprins cu vorba tatei. Dacă are tata ceva care să-mi placă, acesta-i felul cum numește de fiecare dată lucrurile. Creionului îi zice ciomag. Peniței — gheară. Lingurii — lopată. Genții — talaghir... De altfel, tot zic să mă uit în dicționar să văd ce înseamnă talaghir... Trebuie să fie ceva mare și greu.

Îl aștept pe tata. Știu, după ce o să-mi scuture buzunarele, o să-mi spună o nouă anecdotă școlară. E ceea ce intră în obligațiunile lui de fiecare dimineață. Personal, urăsc bancurile, tatei însă-i plac la nebunie. La serviciu, se zice, pacienții lui ies din clinică hohotind.

— Doc, hai, întoarce sacii.

— Dar mai mult n-am, asta-i tot, zău.

— Caută, poate mai găsești.

— Dar n-am!

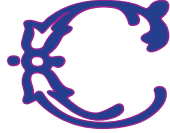
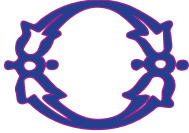
— Atunci ești liber!... tata dă să se depărteze, dar își amintește de anecdotă. Da, memorizează, zice: Un cumpărător se apleacă peste teighea. „Caiete în linie aveți?” „Nu”, îi răspunde vânzătorul. „În pătrățele?” „Nici în pătrățele n-avem.” „Da’ în cercuri?” se interesează atunci cumpărătorul. „Nici în cercuri nu avem”, răspunde vânzătorul. „Bine”, zice cumpărătorul și se îndepartează. Un alt cumpărător, care era alături și, se vede, a auzit dialogul dintre cumpărătorul precedent și vânzător, se apleacă și el peste teighea. „Toți pe aici sunt nebuni?” întreabă. „Ba nu, îi răspunde vânzătorul, numai câte unul.” „Aha, face cumpărătorul al doilea și cere: Mie îmi dați cerneală pentru clasa a șasea și cerneală pentru clasa a șaptea... da, și dacă aveți, globul Moldovei!”

Tata surâde, așteaptă să vadă reacția mea la noul lui banc, dar bancul lui nu-mi stârnește nici o veselie... De unde le scoate oare?

— O! zice tata, de parcă acum m-ar descoperi.

Vără banii în buzunar și pornește fluierând în sus pe scară...

— Nicolae ESINENCU (13.01. 1940 – 25.04.2016)

(Fragment)

gândit însă că mai vrea să intre prin alt magazin.

Răsfoiesc, deci, un timp cărțile, ba chiar citesc la repezeală trei-patru pagini din Böll, ridic privirea și în aceeași clipă izbucnesc în hohote. Râd, dar simt că nu mi-i a râde. Așa ceva nu mi s-a mai întâmplat nici când am fost înconjurat numai de băieți, care, se știe, sunt mai năzbâti-oși și de la ei te poți aștepta la orice.

Vasăzică, ridic privirea și ce să văd: stau în fața cafenelei de pe strada Dosoftei, iar Nicoleta, care mi-a cerut să-i acord un sfert de oră și din cauza căreia mi-am lăsat frățiorul fără supraveghere în curte, șade la una din mesele de dincolo de geam și mănâncă în liniște înghetată.

Primul lucru pe care am vrut să-l întreprind a fost să-i trântesc cărțile pe asfalt, apoi m-am gândit să-i trag o palmă, deși în viața mea n-am lovit o fată.

M-am gândit c-ar trebui să mai fac ceva, dar nimic nu-mi venea în cap și știu de ce: mi se părea că toată lumea care trecea pe stradă și cei de la mesele din cafenea se uitau la mine și așteptau să vadă mai departe cât de nătărău am să fiu.

Mi-am dat seama că mult n-aș putea sta așa, dar tot atunci mi-am amintit că fata e venită nu de mult la oraș. O necioplită, mi-am zis, dar nu m-am hotărât s-o părăsesc. Ba chiar am s-o aștept, să văd, până la urmă, ce fel de tipică mai este și asta. Și-a cere scuze, la întoarcere, sau nu?

Pe naiba! Vine, ștergându-și cu o basmăluță rozovie degetele, își ia cărțile și pornește înaintea mea.

Negru și roșu înaintea ochilor.

Când am ajuns în ogradă, era întuneric, frățiorul meu stătea singur în mijlocul curții, cu un biberon în gură, neștiind încotro s-o ia. Cum m-a văzut, s-a dat spre mine.

— Ce-i cu dânsul? mă întreabă ea, arătând cu mâna la frățior, la biberon.

— E fratele meu, mă bâlbâii.

— Da? se miră ea. Totuși, înainte de a ne despărți, nu uită de buna cuviință: Îți mulțumesc...

Ne-am întâlnit și a doua zi. La fel era pe inserate, la fel stăteam de pază în preajma frățiorului, când am simțit o mână ușoară așezându-mi-se pe umăr. Am ghicit că-i mâna Nicoletei. Am trăit un fior neașteptat. Nu intenționasem, dar cred că undeva în adâncul sufletului visam s-o revăd. Întorc privirea și o văd. E într-o fustiță albă, bluziță albastră încheiată doar la un bumb, îmi

Mai fac un pas pe scară și gândurile îmi fug la prima întâlnire cu Nicoleta. Stăteam cocoțat pe garduceanul din fața blocului nostru, la pază, urmăream din când în când joaca frățiorului meu, ca nu cumva să-l pierd, când, pe neașteptate, simții că cineva îmi pune ușor mâna pe umăr. Mă întorc și văd la un pas de mine o fetișcană.

— Ești din blocul nostru? mă-ntreabă ea.

— Da, zic eu și aștept să văd ce-o interesează. Habar n-aveam cine era.

— Vrei să-mi faci un serviciu?

Nu-mi amintesc să mă fi rugat vreodată o fată să fac ceva pentru dânsa. Și-apoi o fată cu ochi așa de mari și care aștepta doar la un pas de mine. Am sărit îndată de pe gard, ștergându-mi cu un gest foarte nelalocul lui pantalonii.

— Da, desigur... m-am grăbit să-i răspund.

— Urmează-mă atunci, îmi poruncește fetișcana și, spre marea mea mirare, și nu numai a mea, ci a întregii curți, căci mai era lume afară, o ia înainte spre poartă, și eu, vreun vrei, ce să fac, mă țin de ea.

— Dar unde ne ducem? întreb, căci nu mi-a plăcut să-mi poruncească o fată. O puștoaică!

— Ai spus că-mi faci un serviciu! îmi aruncă ea peste umăr. Și nu poți merge mai repede?

Acum o vedeam foarte bine. Era poate cu o șchioapă mai joasă decât mine, avea un mers drept, pas mărunt, pantofi pe tocuri înalte și fustiță verde, care abia-i ajungea la genunchi. Nu mai mersesem după o fată care mă ducea nu știu unde și unde mai pui că nu o văzusem niciodată în viață. Faptul m-a amuzat.

— Dacă nu spui încotro mergem, nu merg, îi strig, înveselit.

— Știi unde-i librăria?

— La librărie ne ducem?

— Te miră? Ce te uiți așa la mine?

— Fiindcă nu te cunosc.

— Cum, nu mă cunoști? mă privește ea, uluită. Sunt locatară cea nouă!

— A, auzisem că avem un vecin nou, dar că avea și o fată care să-mi comande la tot pasul... (Surâd). Nu știam, dar să facem cunoștință... Doc, zic și-i întind mâna. Puteam să mă prezint cu numele adevărat, dar ce rost avea — totuna a doua zi avea să mă numească așa cum mă numea curtea: Doc.

— Nicoleta, îmi întinde și ea mâna.

— Foarte copleșit... și-ncotro, zici?

— Spui că n-o să merg singură la librărie!..

Mi-am amintit de frățior și mi-am dat seama pe loc în ce situație stupidă mă aflam. Ea avea nevoie să-și procure literatură artistică, iar eu puteam să-mi pierd frățiorul. Și stăteam în cumpănă.

— Mișcă-te odată! poruncește ea și se duce mai departe. Când iese din librărie, îi iau cărțile să-i cunosc gustul. Erau două cărți. „Partida de

DIVERSTIS

Coordonator de pagină: Mariana GABURĂ Nr. 1 (387)

MONUMENTE ARHITECTURALE

0 minune de piatră în orașul Leuven

Clădirea în stil gotic târziu (Brabant), care seamănă cu un castel de nisip umed, este atât de maiestuoasă și atât de bogată în „dantelă” (în special turnurile de colț) încât este foarte dificil să o cuprinzi în întregime cu privirea sau cu obiectivul aparatului de fotografiat.

Primăria orașului Leuven este situată într-un edificiu foarte vechi: construcția sa a început încă din 1439 și a continuat până în 1469. Trebuie să fie similară faimoasei clădiri a Primăriei din Bruxelles, dar autorul, arhitectul Sulpicius van Vorsta, a dezvoltat proiectul creând o „copie” mult mai neobișnuită și mai pompoasă decât originalul. La sfârșitul sec. XIX, pe fațadă au apărut 240 de statui-capodopere. La nivelul întâi sunt expuse figurile sfinților patroni ai parohiilor din zonă, la al II-lea sunt înfățișați ducii și conții orașului, la al III-lea – oameni de știință, artiști, istorici notorii. În plus față de minunatele turnulețe laterale și de fronton, poate fi observată o altă structură arhitecturală interesantă – mai multe rânduri de ferestre de mansardă pe acoperișul înclinat.

Numeroase figuri de piatră și compoziții sculpturale, elemente decorative, arcuri la ferestre, florile proaspete pe pervazuri, steagurile – toate acestea conferă clădirii „dantelate” un aspect incredibil de festiv. Localnicii numesc primăria lor un muzeu în aer liber, deoarece poate fi admirată ore în șir.

Edificiul Primăriei

Dinozauri

FONA HERZOGAE – creatură preistorică

Descoperirea fosilelor dinozaurului de vizuini, *Fona herzogae*, din perioada Cretacicului mijlociu a dezvăluit existența un ecosistem mai complex decât credeau oamenii de știință. Acest lucru subliniază diversitatea și adaptabilitatea ecologică a dinozaurilor, extinzându-ne înțelegerea rolurilor lor în mediile preistorice.

Fosilele unui strămoș recent descoperit al Thescelosaurus-ului indică faptul că aceste animale își petreceau o parte din timp în vizuini subterane. Noua specie, *Fona herzogae* a trăit acum 99 de milioane de ani în regiunea statului Utah (SUA). La acea vreme, zona era un ecosistem mare de câmpie

inundabilă, cuprins între țărmurile unui ocean masiv interior la est și vulcani și munți activi la vest. Era un mediu cald, umed, norios, prin care treceau numeroase râuri.

Paleontologii de la Universitatea de Stat din Carolina de Nord și de la Muzeul de Științe Naturale din Carolina de Nord au găsit oase ale speciei având caracteristici deosebite.

Fona avea corpul de mărimea unui câine mare și era ierbivor. Îi lipseau coarnele specifice rudelor extrem de „ornamentate”, cum ar fi dinozaurii blindați sau dinozaurii cu creastă. Dar nu era un specimen neînsemnat.

Fona împărțea mai multe trăsături anatomică cu animalele care își sapă vizuinile, cum ar fi mușchii puternici, oasele topite de-a lungul pelvisului – care pot ajuta la stabilitatea în timpul săpării, iar membrele posterioare erau proporțional mai mari decât cele anterioare.

Sursa: theconversation.com

ARHEOLOGIE

Secretele ZALELOR ROMANE

O armură din epoca romană, excepțional conservată, datând din secolele II-III d.Hr., a fost găsită în 2012 în Germania. Deși fusese cercetată anterior, abia acum, datorită unor tehnici avansate de imagistică, a apărut într-o lumină nouă.

Pe măsură ce Imperiul Roman se extindea, armata era dislocată din ce în ce mai departe de atelierele militare de reparații, fiind necesară apelarea la serviciile artizanilor locali. Până nu demult, modul în care armata romană își întreținea echipamentul rămânea un mister. Un bloc uriaș de zale descoperit într-un vicus, o mică așezare civilă în afara unei fortărețe legionare romane, a clarificat, în sfârșit, acest aspect necunoscut al capacității militare a imensului Imperiu Roman, care se întindea pe 5 milioane de kilometri pătrați.

„Este prima dovadă clară că zalele au fost reparate în afara unei unități militare romane”, a comentat Dr. Martijn Veinhoven de la Academia Cehă de Științe.

Utilizând razele X și scanările CT de înaltă rezoluție, arheologii au pătruns în piesa de metal fără a o deteriora. Ei au identificat nu unul, ci patru feluri de inele. Astfel s-a ajuns la concluzia că, de-a lungul timpului, două straturi aproape complete de zale au ruginit și au fost îmbinate cu două bucăți fragmentare pentru a forma o rezervă care datează din secolele II și III d.Hr.

Autorii studiului sugerează că armata romană recicla echipamentele metalice în mai multe moduri, dar zalele nu puteau fi topite din cauza inelelor mici prinse între ele.

Ei au presupus că inelele erau prelucrate ca o pânză, așa cum făceau romanii cu articolele textile. Atunci când erau considerate inutilizabile, acestea deveneau „materie primă” pentru peticirea și repararea altor zale aflate încă în uz.

Având în vedere că blocul de zale a fost găsit într-o așezare din apropierea unui fort roman, acest lucru sugerează că armata colabora cu meșteșugarii locali.

Cu alte cuvinte, în Imperiul Roman soldații se adaptau în funcție de necesități. În acest caz, ei își reutilizau echipamentul într-un mod ingenios.

Sursa: interestingengineering.com

Problemă de logică

Reluăm concursul nostru, așteptând rezolvări complete și argumentate. Succes!

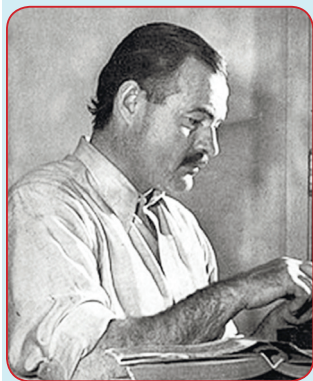
$$\text{Zale} + \text{Zale} - \text{Soldat} = 15$$

$$\text{Zale} - \text{Arbore} = 3$$

$$\text{Căciula} = 9 - 3 + 2$$

$$\text{Arbore} + \text{Căciula} = 15$$

$$\text{Soldat} = ?$$

Ernest Miller HEMINGWAY (n. 21 iulie 1899, Oak Park, Cook County, Illinois, SUA – d. 2 iulie 1961, Ketchum, Idaho, SUA) a fost un prozator, reporter de război, laureat al Premiului Pulitzer în 1953, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1954 și unul dintre cei mai cunoscuți scriitori din întreaga lume.

Opera sa are ca sursă o experiență de viață profundă și originală, relatând, conform concepției scriitorului, „lucrurile cele mai simple în modul cel mai simplu”, într-o proză energică, aspră, dură, cu o mare economie a mijloacelor stilistice și susținută de un ton colocvial, stil pe care scriitorul însuși îl denumise teoria aisbergului.

Ernest HEMINGWAY Bătrânul și marea (Fragment)

Singur într-o barcă pescuia bătrânul pe Gulf-Stream și trecuseră optzeci și patru de zile fără să-i cadă vreun pește. În primele patruzeci de zile îi ținuse tovarășie un băiat. Dar când s-a împlinit sorocul acesta și pește tot n-au prins, părinții i-au spus băiatului, fără doar și poate, bătrânul e un salao, adică om mai ocolit de noroc nici că se mai află și, la porunca lor, băiatul a trecut pe altă barcă ce din prima săptămână a prins trei pești mari. Tare se întristă băiatul văzându-l pe bătrân că vine zi de zi cu barca goală, și de aceea îi ieșea de fiecare dată înainte să-l ajute să ducă fie colacii de saulă, fie cangea și harponul, fie pânza înfășurată în jurul catargului. Vela era peticită cu pânză de sac de făină și, așa înfășurată, părea flamura neștrămutatei înfrângerii. Bătrânul era slab și desirat și avea ceafa brăzdată de cute adânci. Pe obraji îi apăruseră pete cafenii, ca un cancer nevătămător - isprava soarelui care se oglindește în marea tropicelor. Petele se întindeau mult în jos, de o parte și de alta a feței, iar mâinile lui purtau urme adânc întipărite de la mânuitul peștelui greu pe funii. Dar nici una din urme nu era de ieri, de azi, ci vechi, tare vechi, ca și eroziunile într-un pustiu fără de viață. Toate de pe el erau învechite, numai ochii nu, ochii lui de culoarea mării, veseli și neînfrânți.

— Santiago!, îl strigă băiatul, în vreme ce se cățarau pe mal, să tragă barca la edec. Știi că pot merge iarăși cu dumneata! Am câștigat ceva gologani.

Bătrânul îl învățase meșteșugul pescuitului și băiatul ținea mult la el.

— Nu, îi răspunse bătrânul. Acum ești pe o barcă norocoasă. Rămâi acolo!

— Dar ia adu-ți aminte că timp de optzeci și șapte de zile ai tot ie-

șit în larg și peștele n-a tras deloc, și pe urmă trei săptămâni în șir am prins zi de zi numai din cei mari.

— Da, știu, făcu bătrânul. Și mai știu că nu m-ai părăsit pentru că ți-ai pierdut încrederea în mine.

— Tata m-a silit să plec. Sunt copil și trebuie să-l ascult.

— Știu, știu, mai spuse bătrânul. Așa și trebuie să fie.

— Tata nu prea are încredere în dumneata.

— N-are, zise bătrânul. Dar nu-i așa că noi avem încredere unul în celălalt?

— Da-a!, răspunse băiatul. Vrei să luăm o bere la „Terasă”? Și uneltele le-om duce noi acasă mai pe urmă.

— De ce nu?, făcu bătrânul. Între noi, pescarii!... Se așezară la „Terasă” și aici mulți dintre pescari îl zeflemisiră pe bătrân, dar el nu se mânie. Alții, dintre cei mai vârstnici, îl priviră cu tristețe. Își ascuseră însă mâhnirea și începură să vorbească cuviincios cu el despre curent, despre adâncurile unde dăduseră cu undița, despre vremea cea bună ce se statornicise sau despre câte și mai câte văzuseră ei. Cei norocoși în ziua aceea trebăluiau acum pe la casele lor.

Cei ce prinseseră rechini și duseseră la cherhanaua de rechini, de cealaltă parte a golfului, unde stăteau acum agățați pe un stâlp și pe o macara, cu ficatei scoși, cu aripile tăiate, jupuți de piele și cu carnea tăiată fâșii, gata de pus la sare. Când vântul bătea de la răsărit, dinspre cherhanaua de rechini venea o duhoare ce trecea peste port. Dar acum abia-abia de plutea în aer un iz slab, căci vântul se lăsase spre nord, apoi contenise de-a binelea și vremea era tare frumoasă, iar „Terasa” strălucea scaldată în soare.

Traducere de
Mircea ALEXANDRESCU

Vicente Pío Marcelino Cirilo Aleixandre y Merlo (n. 26 aprilie 1898 - d. 13 decembrie 1984) a fost un poet spaniol, membru al generației '27, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (în anul 1977). Premiul Național pentru Literatură (1933), membru al Academiei Spaniole (1950).

Principalele caracteristici ale poeziilor sale suprarealiste sunt: folosirea metaforei stranii, cultivarea versului liber și subtilitatea tehnicii.

Motivația Juriului Nobel : „Pentru opera sa poetică creatoare, ce luminează condiția omului în Univers și în societatea actuală, reprezentând totodată o profundă înnoire a tradițiilor poeziei spaniole dintre cele două războaie ”.

Opera: 1928: Incintă („Ámbito”); 1932: Spade ca buzele („Espadas como labios”); 1935: Distrugerea sau iubirea („La destrucción o el amor”); 1944: Umbra paradisului („Sombra del paraíso”); 1954: Istoria inimii („Historia del corazón”); 1962: Într-un vast domeniu („En un vasto dominio”).

Vincente ALEIXANDRE SURIOARA

Avea un nas cârn, și era subțire.

Cu câtă plăcere alerga pe nisip! Și intra în apă și nu se speria niciodată.

Plutea prin apă ca-n elementul ei natural, de parcă valurile ar fi purtat-o spre țărm din depărtare aruncând-o încoace, nevinovată în spuma apei, cu ochii deschiși spre lumină.

Atunci alerga cu valul pe nisip și râdea, râs de copil în râsul mării, se ridica, udă, atât de mică, de părea să fi ieșit în acea clipă dintre valvele scoicii și se-ndrepta spre uscat: un dar al valurilor.

Îți amintești?

Povestește-mi despre câte sunt pe fundul mării.

Spune-mi, spune-mi, o rugai.

Nu-și amintea de nimic.

Și, râzând, intra din nou în apă și se culca supusă pe valuri.

SOARELE

Ușoară, aproape fără povară sandaua. Urmă de picioare fără carne. Singuratica zeiță cere unei lumi planta, pentru trupul ei, solară înălțime. Nu spuneți păr; păr în flăcări. Spuneți sandală, ușoară urmă de picior; nu spuneți numai pământ, dulce pir trosnind în această străfulgerare atât de suav, încât îl adoră călcându-l. O, simte-ți lumina, grava ta atingere solară! Aici, simțindu-te pământul e cer. Și lucește.

TU AȘTEPTI

un oraș în adânc așteaptă un vânt.

tu pleci cu el. cine vede se înșeală.

cine nu privește într-acolo, recunoaște.

prea mult privit, a fost lumină: orbi ochii tăi.

taci. umbră pășește în față. este orașul zăcând încă în somn mai adânc.

pulbere noptatecă și ochi

ochi în această obscură ceață, sus noaptea taci. chiar și singurătatea care s-a întins o leacă, doarme. singur, gol aștepți.

Traducere de Petre STOICA

Wunderkind

COPII - MINUNE

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ Nr. 1 (44)

Olimpicii noștri

EXCELENȚA ESTE POSIBILĂ!

Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, înmânează premiile

În anul ce s-a încheiat, elevii din Republica Moldova au adus în țară 52 de premii internaționale. Participând la olimpiade și concursuri internaționale, europene și balcanice, loturile olimpice naționale au câștigat:

- 2 medalii de aur (proba pe echipe);
- 7 medalii de argint (individuale);
- 23 de medalii de bronz (individuale);
- 20 de mențiuni de onoare (individuale și pe echipe).

blicii Moldova, care le-au adresat cuvinte calde de apreciere și încurajare.

„Rezultatele voastre la olimpiadele internaționale nu sunt doar trofee sau medalii. Sunt dovezi incontestabile ale faptului că excelența poate fi atinsă chiar și în cele mai dificile circumstanțe. Voi sunteți mai mult decât olimpici; sunteți modele pentru colegii voștri, pentru comunitățile voastre și pentru societate în ansamblu. Într-o lume în care tentația lucrurilor obținute cu ușurință este omniprezentă, voi sunteți dovada vie că excelența este nu doar posibilă, dar și necesară”, a menționat ministrul Dan Perciun în alocuțiunea sa.

Emoționați, dar și mândri, totodată, premianții au stat în lumina reflectoarelor, primindu-și Diplomele de excelență care le-au fost înmânate de Ministrul Educației și Cercetării. De menționat că Diplomele de excelență acordate elevilor și profesorilor sunt însoțite atât de premii bănești, cât și de premii oferite de către Agenția de Guvernare Electronică și Proiectul Tehnologiile Viitorului implementat de Chemonics International și finanțat de USAID, Suedia și Marea Britanie.

În 2024, elevii din Republica Moldova au participat la 16 concursuri internaționale care s-au desfășurat în Georgia, Egipt, SUA, Turcia, Iran, Regatul Arabiei Saudite, Marea Britanie, Kazahstan, România, Republica Moldova, Bulgaria, Macedonia de Nord. Ei au acumulat experiențe prețioase și au demonstrat multă dârzenie. Ținând piept unei concurențe acerbe, mai mulți olimpici au reușit

să câștige chiar câteva premii.

Printre aceștia, Timur DEGTEARI – 2 medalii de argint și 2 medalii de bronz; Alin Popescu – 3 medalii de bronz; Bianca-Sofia LEAHU – o medalie de argint și o medalie de bronz, toți fiind elevi la Liceul Teoretic „Orizont” din Chișinău, Durești; Anna COJOCARI, elevă la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Bălți – o medalie de bronz și Mențiune de onoare la Olimpiada Internațională de Limba Engleză etc.

În edițiile anterioare ale Wunderkind-ului am publicat câteva interviuri cu elevii medaliați la diverse concursuri din țară și de peste hotare. La întrebarea, care este cheia succesului lor, au avut același răspuns: „Pasiunea pentru cunoaștere și disciplină!”

Urmați-le exemplul, dragii noștri cititori!

Consemnare: Eudochia VERDEȘ

Concurs de ortograme

Campioni la limba română

Elevii din clasele a IV-a de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Fălești și-au dorit să afle cât sunt de „cărturari”. Doamnele învățătoare Aurelia Rolinschi, Oxana Osoianu, Viorica Țurcanu și Aliona Codreanu și subsemnata au organizat un eveniment special dedicat îmbunătățirii abilităților de scriere corectă și cunoaștere a normelor ortografice.

Aventura a început cu o dictare, pe care elevii au scris-o cu maximă atenție. După care, au participat cu toții la un concurs de ortograme. Aici fiecare a avut posibilitatea să-și demonstreze competențele și să concureze pentru titlul de Campion al Ortogramelor.

Micii campioni

Cei mai buni participanți au fost premiați cu Diplome, ca apreciere a efortului și performanței. Astfel am demonstrat că este o plăcere să studiezi limba română.

Elena LEANCĂ, învățătoare

La vârsta voastră

COPII GENIALI

Blaise Pascal (1623-1662) a fost unul dintre cei mai

buni matematicieni și fizicieni ai secolului al XVI-lea.

Tatăl său, de asemenea, un matematician important, nu a vrut să-l lase pe Blaise să învețe matematica până la vârsta de 15 ani. Supărat de această decizie, Blaise a început să

studieze geometria de unul singur, iar la vârsta de 12 ani a descoperit că suma unghiurilor unui triunghi este egală cu două unghiuri drepte. Doar aflând despre această descoperire, tatăl a înțeles că fiul sau are talent în domeniu și i-a permis să folosească o copie a „Elementelor” lui Euclid.

La vârsta de 14 ani, Blaise a început să își însoțească tatăl la marile întruniri ale matematicienilor de la Paris. La 16 ani a prezentat la una dintre acestea câteva teoreme despre geometria proiectivă, printre care și capodopera sa, hexagonul mistic al lui Pascal.

Performanță strălucită la Olimpiada Balcanică de Matematică pentru Juniori: Daniel Tricolici (argint), Anastasia Corsac, Bogdan Leahu, Andreea Francu și Paulina Danu (bronz), Dominic Viziru (mențiune de onoare).

Cei mai buni dintre cei mai buni au fost invitați, pe 17 decembrie, în incinta Palatului Republicii, la Gala Olimpicilor 2024. Pe scenă au urcat 39 de elevi, care au obținut rezultate remarcabile la matematică, informatică, chimie, biologie, fizică, științe, limba engleză, robotică, științe și inginerie. Alături de ei s-au aflat și cei 42 de profesori care au dedicat mult timp și efort pentru a-i pregăti de competiții.

Gala Olimpicilor este o festivitate organizată anual în scopul omagierii elevilor olimpici. Într-o atmosferă festivă, elevii și profesorii au fost felicitați de Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, Valentina Chicu, consilier al Președintelui Republicii Moldova în domeniul educației și cercetării, Marcela Adam, deputat în Parlamentul Repu-

SĂ SCRIM ȘI SĂ VORBIM CORECT!

Rubrică susținută de Gabriela MORARU Nr. 1 (44)

Adagio – adagiu Greșeala la zi

„Aș adăuga un adagio.” (Un domn jurnalist din Moldova la TVR Chișinău. Din păcate, nu i-am reținut numele!).

Domnului jurnalist îi spun că „adagio” (silabisit **a-da-gio**) este un termen muzical care înseamnă „lent, în tempo rar; compoziție muzicală; dans lent într-un balet” (DEX).

El are un paronim – adagiu (silabisit **a-da-giu**) care înseamnă „maximă, sentință, aforism” (DEX).

Nu știu ce a vrut să adauge domnul jurnalist, dar, cu siguranță, era un lucru important!!!

Superficialitatea, necunoașterea sensului cuvintelor NU FAC BINE LA LIMBĂ”

Comesean

„Cum zice distinsul nostru comesean.” (Un moderator la o emisiune PRO TV).

Substantivul „comesean” înseamnă „persoană care stă la masă împreună cu altcineva, care mănâncă la o masă comună” (DEX).

„A sta la masă” este sinonim cu „a lua masa”, care înseamnă, pur și simplu, „a mânca de prânz sau de cină” (DEX).

Într-un studio de televiziune nu ai „comeseni”, ai invitați sau colegi de platou.

Probabil, jurnalistul s-a gândit că mulți dintre invitații televiziunilor ne mănâncă... din ochi!

Respectarea proprietății cuvintelor FACE BINE LA LIMBĂ!

Sugestii de lectură

Întotdeauna inimii – Iubirea...

Iubirea nu are sfârșit... Fiți doar Iubire în lumea cea sacră a Veșniciei.

Mihai CIUBOTARU

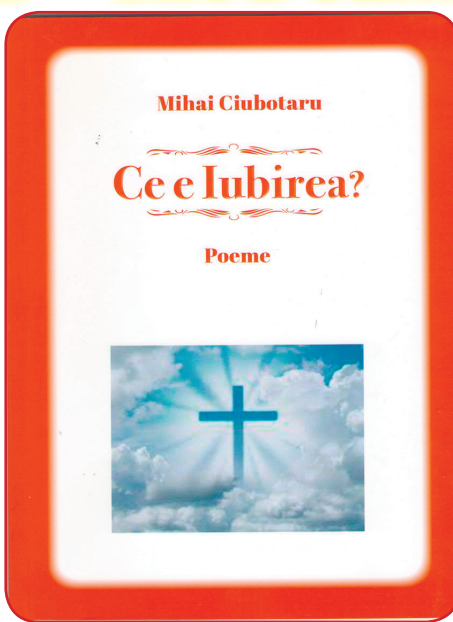
Poemele/ prozopoe-mele lui Mihai Ciubotaru, pictate reverențios pe fundalul istoric, geto-dacic, al limbii, al istoriei ei milenare/multiseculare, sunt, în fond, o încercare de reliefare și de monologare/ dialogare din inimă a celui pus/antrenat într-un continuu dialog polemic al eului cu sine și cu lumea. Limba (ca limbaj și narațiune, meditație și invocație...) reprezintă „coroana” inestimabilă a ethosului privit echidistant, de la înălțimea de azi a „luminii” și a măsurii de cunoaștere a adevărului de sine și de noi dinspre parte și întreg, pornind de la întotdeauna inimii – de la iubire.

Referindu-se la cea mai mare comoară a noastră – icoana eternă a graiului, zestrea spirituală, național-universală dintotdeauna a neamului, poetul glosează în poezicerile sale pe marginea mai multor momente-cheie care fac discursul său mediativ-ironic și reiterativ privind atât ideea de

creație, cât și cea de asociere a trupului cu mărgăritarul. Călătoriile gnoseologice și parabolice ale personajului meditativ-liric sunt, mai degrabă, psihologice în raport cu adevărul de a fi al limbii și al tezaurului ei menit să întrețină flacăra bunei-credințe în metafora istoriei și-n istoria metaforei.

Problematică prin cursul ei metafizic, starea psihologică interioară îl face pe personajul liric să se întrebe: „Ce e iubirea?”. „În limba iubirii toată lumea vorbește și toată lumea o înțelege. Fiți doar iubire în lumea cea sacră a veșniciei”, spune locutorul liric ciubotarian.

Întrebarea retorică „Ce facem, domnilor români?” ne pune în fața indiferenței acestora cu care permit poluarea, „internaționalizarea” limbii, relevând că „tot românul să știe că limba cea străveche românească este mama limbii latine”. Poetul stigma-

tizează „lumea” „plină de suflet gol”, când este neglijată „preavenerata înțelepciune”, iar „nulitatea! conduce destinul unui popor”, „Ce vei semăna, aceea vei culege” – e un adevăr care nu poate fi dezmințit de nimeni niciodată. De aceea locutorul poetic auctorial militează pentru un „copil frumos”, deoarece el este „Speranța și bucuria lumii”. De unde îl vrea „în paza Domnului”. Dorința de a-și trezi compatrioții, de a-i vedea „să nu-și vândă niciodată țara/ Și să stea-n genunchi doar în fața Celui de Sus”, amintindu-le totodată să nu uite că „aici am fost și aici vom

Interpreți preferați

Simplitate și talent

Lia Taburcean este o artistă talentată care a reușit să câștige inimile fanilor din Republica Moldova și nu numai, prin muzica sa energică și veselă. Originară din Verejeni, raionul Telenești, Lia și-a ales calea spre o carieră muzicală, fiind recunoscută și apreciată atât pentru voce, cât și pentru personalitatea sa plină de viață.

Fiind crescută de părinți adoptivi, Lia nu a lăsat niciodată circumstanțele să o oprească din drumul ei artistic. A început să cânte la vârsta de 12 ani, atunci când tatăl i-a descoperit talentul și a decis să o ducă la o profesoară de canto. Deși a studiat canto popular numai la Școala de Muzică „Valeriu Poleanov” din Chișinău, tânăra artistă a ales, în cele din urmă, să se dedice muzicii fără a urma cursuri universitare. Primul ei succes major a venit în 2016, odată cu lansarea piesei „La nunta asta”, un hit care a făcut-o cunoscută nu doar în Moldova, dar și în România și alte colțuri ale lumii. De atunci, Lia a continuat să facă muzică bună, lansând hituri precum „Ca-n Filme Indiene”, „Când Eu Iubesc”, „Cuscra”, „Socrița mea”, „Rămâi, iubire” și multe altele. Melodiile sale au un stil saltăreț, optimizant, iar Lia a cucerit publicul pentru că a adus un suflu nou în muzica populară moldovenească. O cântăreață cu un zâmbet fermecător, pe care fanii o apreciază pentru simplitatea sa și frumusețea naturală, va aduna în jurul său și mai mulți admiratori.

Pe lângă cariera muzicală, Lia Taburcean are o pasiune pentru sport. A jucat volei, tenis de masă și baschet.

Povestea de viață a Liei Taburcean este una de perseverență și pasiune, iar succesul său este dovada că putem să ne îndeplinim visurile prin muncă și dedicație.

Renata CUPCEA

fi!”. Săgețile necruțătoare ale poetului bat „în fariseii de ieri și de azi” într-un triumf „Sufletului Nemuritor al neamului străvechi divin”. Ruga auctorială este una de vis și iubire și de speranță, de „memorie identitară” dominată de „sămânța binecuvântată a nemuririi”. Piese „Iartă-ne, Eminescu” și „Măria Sa Frica”, „Monumentul lui Ștefan cel Mare”, „Noua învățătură a gemenilor divini”, neuitând de pamfletul „Iliescu, blestemul românilor” etc., scot în vileag tot efortul bine intenționat al autorului de a aerisi odată întregul de noi al vieții în istorie, toată „drama română”, vorba lui Eminescu dinspre trecut și prezent în lumina deplină a adevărului, fără a tăinui nimic din partea nevăzută a lucrurilor întâmplare și tăcute mîlc.

Or, discursul poetic al lui Mihai Ciubotaru a fost și este alimentat în configurarea lui nu numai de ceea ce se vede la prima lectură, dar și de umbra cuvintelor in-traductibile ale trăirii. În poezia lui atestăm deschiderea către elegie, pamflet, sarcasm, luare

peste picior, inclusiv a „frumoasei din povești cu chip de înger”, polemic vorbind și a „țărânului român” (care, evident, „român este și va rămâne pe acest pământ”. Or, el „ține în spate neamul” dintotdeauna. Căci, „dacă moare el,/ Și omenirea moare”, cum ar zice însuși personajul liric ciubotarian.

Poemoscrierea este pentru Mihai Ciubotaru un dialog cu Omul din om și cu lumea din jur în numele inimii și al iubirii fără de care nici Soarele, nici luna, nici stelele n-ar exista. Arhitectul Universului a pus la baza lui focul nestins al iubirii, – izvorul a tot și a toate. Doar ea, după Dante, „mișcă sori și stele”. Iubirea n-ar strica nimănui dacă ar înțelege că ea, de fapt, este Totul și Totul este însăși Ea la toate anotimpurile Clipei dintotdeauna. Prozopoeemele ciubotariene au o construcție ideatică atitudinal-personală, sunt născute din iubire și într-un dor de perenitatea ei multidimensională și relațional vizionară.

Tudor PALLADI

Cu dragostea de frumos în suflet

În ediția de azi a Vernisajului propunem lucrări semnate de către doi elevi de la Școala de Arte pentru Copii din Orhei – Adelina PANTEA și Gabriel DONI.

Adelina PANTEA învață în clasa a VI-a și este originară din satul Peresecina. Iată impresiile ei școlare: „Disciplinele pe care le studiez acum sunt fascinante, dar și tot mai complexe. Atât științele reale, cât și cele umanistice, mă ajută să descopăr miracolul naturii și legile societății. Adesea, înainte de a desena ceva, reflectez mult asupra factorului psihologic, emotiv, dar și al comportamentului omului. Artele vizuale mai sunt pentru mine și un mod de a exprima realități imaginare. La ore învăț noi tehnici de pictură și desen, folosind diverse materiale – de la creioane simple și acuarele până la cafea și nisip. Îmi place să exprim în culori ceea ce nu poți descrie în cuvinte. Astfel explorez cu plăcere lumea culorilor și a formelor, creând peisaje și portrete, dându-le

viață pe hârtie sau pânză. Pentru mine fiecare lucrare finisată e asemeni unei noi aventuri artistice. În momentul de față, mă susține și mă încurajează să evoluez dna profesoară Elena Mosoreti. Evident, pe viitor aș urma o carieră ce ține de artele vizuale...”

Despre **Gabriel DONI** profesoara sa de specialitate spune: „Cu doi ani în urmă, de la Brăviceni a venit să se înscrie la instituția noastră acest băiat timid, tăcut, dar cu o carismă surprinzătoare. L-am primit cu drag. Am observat atunci, chiar din primele zile, că este un băiat receptiv. Când unii elevi aveau nevoie de explicații referitor la temele predate, Gabriel îi putea ajuta imediat, deoarece prindea din zbor materia școlară. La lecții desenează, de obicei, concentrat și cu

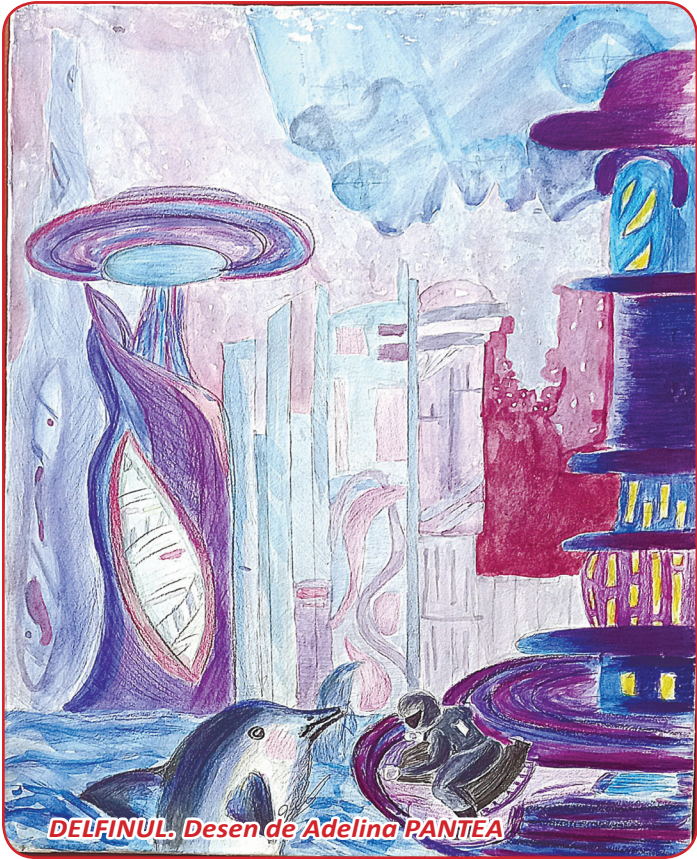
multă pasiune. Este amabil și prietenos cu toți colegii, îndeplinește cu sârguință temele pentru acasă, participând la expozițiile organizate în cadrul instituției. Îi place să deseneze animale și păsări, dar e în stare să abordeze orice subiect. Probabil, veți spune, dragi cititori ai revistei, că am doar cuvinte de laudă pentru Gabriel, dar așa și este. Acest elev s-a născut cu dragostea pentru frumos în suflet.

Scump la vorbă, Gabriel mărturisește: „Am 14 ani. Copilăresc alături de amicii mei de joacă și de studii. Am colindat mereu prin inima codrilor Orheiului, adesea potolindu-ne setea cu apa răcoritoare de izvor, iar sufletul – cu farmecul naturii. Desenez de mic. Mai întâi pictam cu vopsele pereții casei. Peste un timp, m-am înscris la această școală fiind curios să învăț ceva nou în domeniul picturii, de care m-am atașat, sper, pentru toată viața...”

Frumoasă doleanță! Deci, să-i dorim succes!

Liliana POGOLȘA,
profesoară de arta plastică la Școala de Arte pentru Copii

or. Orhei

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Octombrina ONOFREI (secretar general de redacție), Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Eudochia VERDEȘ (scrisori; preocupările adolescenților); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații pentru copii). Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul “Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Com. nr. 183
Tiraj – 1750 ex.

